

Butorolcsóság

Egyszerű és műbutorokban hálók, ebédlők, szalóngarnitúrák, matraczok, seziónok, konyhaberendezés.

RÉSZLETRE IS!

Klein D. Kisdiófa-u. 16.

Megnyílt ismét a régen bevált

Orth. פאסי konyha.

Ujabb berendezett étterem és háló szobák vendégeim részére egész Pansio a legolcsóbb árban csak nálam kapható. Iskolás gyermekek részére szintén teljes ellátást a legjutányosabb árban vállalom

Löwenwirt Vilmos a paksi konyha tulajdonosa Budakeszi, Kálvária-u. 14. Érdeklődni lehet: Király-utca 16. III. udvar fszt. Étterem.

Hausen-féle lakástakarítási vállalat

Dob-u. 34, I. em. Telefon: J. 126-75. Elvállal lakástakarítást, ablaktisztítást, padlóbeürítést, fűregéztést. Továbbá üzletek, irodák, klubok, szállodák, kórházak állandó rendbentartását legolcsóbb árban — Szombaton zárva — Alapított 1900-ban.

Egyedüli szombatot tartó dobozgyár

Roffenberg A.

dobozgyára.

Budapest, VII., Akácfa-u. 14.

Telefon: József 10. Cipő, kalap és posta doboz. állandóan raktáron.

Balatonfüred

egyetlen kóser vendéglője

Goldstein Ezra balatonfüredi fő-rabbi felügyelete alatt május hó 15-én megnyílik. Dr. Ajtos Imre főorvos villájában. Szolid árak, izletes ételek. Pontos kiszolgálás.

Szíves támogatást kér

POLLAK ÉS WEISZ

vendéglő

Sirkövek מצבות

Adler J. sirkőraktárában Budapest, VII., Károly-körut 7 Szombat és ünnepnap zárva.

FIGYELEM!

Legjobb bevásárló forrás **héber könyvekben**

המשכן מחזורים סידורים ספרים

אגודה ספרי מוסר

és nagy választék mindenféle ספרותban וציודban és vállalom ספרותok tisztítását.

Nagy raktáram van, pozsonyi és komot-sapkákban, melyek bársonyból és selyemből készülnek. Mindezek legjutányosabb áron kaphatók.

GRÜNFELD SALAMON

ROMBACH UCCA 14,

Vidéki rendelések postán küldetnek.

Ezüst evőeszközök, dísztárgyak, gyertyatartók, Menorék כלי קודש ; választékban gyári árban kaphatók. **EZÜSTÁRU GYÁR** VII., KAZINCZY UCCA 14. TELEFON: JÓZSEF 135-28.

Tisztelettel értesítjük vevőinket, hogy megkezdtük a pesti orth. rabbinátus hechserével ellátott **כשר KOKUSZ-SZAPPAN** gyártását. Kérjük szíves megrendeléseiket mielőbb hozzánk juttatni. Tisztelettel **Hungária vegyészeti gyár, Budapest** IX. ker., Páva-utca. 7.

Apróhirdetés.

Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből 3200 korona. Állástkeresőknek 1000. Apróhirdetések felvétele: VII., Sip-utca 10. Jelí-gés levelek kettős borítékban ugyanoda intézendők. Apróhirdetések csak a díj előzetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.

ÜGYNÖK szorgalmas, keres vallásos zsidó nőt, üzlettel, lakással, foglalkozással, 40-55 év körül. Cim vidékinek. Szerecsen u. 11. I. 18. Friedmann urnál.

HÁZASSÁGOT közvetít, a legelőkelőbb orth. zsidó családoknál bevezetve, előnyös feltételek mellett. Benedikt Jenő, Székesfehérvár.

Állást keres.

FIATAL órásségéd azonnali belépésre állást keres, hol a szombatot megtarthatja. Ajánlatokat „Szorgalmas” jelígeré a kiadóba kér.

MELAMED, nőtlen, az összes héber tananyagot a legelőnyesebb oktatási és nevelési módszerrel tanítja. Perfekt magyar német, esőrendű képesítési és működési bizonyítványokkal, sürgősen állást keres. Elmeje házitánitónak is. Legjobb sikerért garantiát, közbenjárók dusan honoráltatnak. Ajánlatokat „Benthora” jelígeré a kiadóhivatalba.

KÖNYVELESHEZ értő, borszakmában jártas fiatalember vállalna mindenféle szakmában irodai, vagy hasonló munkát. Ajánlatok „Szombatot tartó” jelígeré a kiadóba kéretnek.

KERESEK május 1-jére megbízható hű, szorgalmas leányt, ki a főzésben jártas és a házvezetésben is a háziasszonynak segédkezik. Ajánlatok, igények, valamint eddigi működés megjelölésével alanti címre kéretnek: Schwarz József nagykereskedő, Sárvár.

NEVELŐ nőtlen, nagy gyakorlattal, perfekt magyar, német, héber, elmegy vidékre a legnehezebb felfogású gyermekekhez is, vagy elfogad bármilyen állást, hol szombatot tarthat. Ajánlatok „Vallásos” jelígeré a kiadóhivatalba kéretnek.

KÖNYVELŐ és levelező, mérlegképes, perfekt, szorgalmas fiatal munkatérő több éves gyakorlattal, bor, szesz és termény szakmában való különös jártassággal és kitűnő referenciákkal, megfelelő állást keres olyan helyen, ahol szombatot tarthat. — Szükség esetén 20 millió övaddékkal is rendelkezik. — Cim: Rose Ferenc Nádudvar, Hajdu megye.

Különléle.

ORTH. CSALÁDNÁL fiatal fiu vagy leány lakást kaphat olcsó áron. Esetleg kosztot is. Moskovitz Jakabné VII. Jósika-u. 10. IV 38.

ÖZVEGY uriaszony elvállal 3-4 fiatal embert kvártélyra, esetleg koszttra is. Schwarzné, Hajós-utca 26.

BALATONI nyaralón elsőrangú vegyeskereskedésben pénzes társnőt, vagy társat keresek. Lehetőleg fűszerszakembert. Jelíge „Szombattartó 618”.

23 ÉVES, fiatal, nőtlen orthodox mészáros önállósította magát jó forgalmu vidéki városban. Lakást és ipart megszerezte. Pénzhiány miatt üzletéhez társat keres 20 millióval, hol társa megtanulhatja a mészáros szakmát. Ajánlatokat „Orthodox כשר” jelígeré a kiadóba kér.

BUDAPEST 1926 APRILIS 30. 5086 IJAR 16.

5000 korona II. ÉVFOLYAM. 17. SZÁM.

ZSIDÓ UJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA • MEGJELENIK HETENKIINT EGYSZER

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10.
TELEFON: József 125-90.

Felelős szerkesztő és kiadó: **GROSZBERG LIPÓT**

ELŐFIZETESI DIJ: 1 EVRE K 240.000
" 112 " K 120.000
" 14 " K 60.000
Postachequekonto szám: 50.791.

Jesivaügy a megyeházán.

Hónapokon át foglalkozott a Zsidó Ujság a jesivák problémáival. Az ilyen című rovatban hozzáértő emberek, lelkes hívők elmondták tapasztalataikat, óhajaikat, hogy a jesiva megmaradhasson az ami volt: a zsidó tudás és így a zsidóság életének fenntartója és jövőjének biztos záloga. Hogy a világ még nincs eléggé informálva a jesivák erkölcsi és szellemi értékéről, arról tanúságot tett Sopronmegye közigazgatási bizottságának múlt heti ülése. Az ülésen, ugyanis, — mint Sopronból jelentik — szóba került a beledi jesiva. Tudni kell, hogy ez az iskola egyik szellemi gócpontja a nyugatmagyarországi zsidóságnak. A jesiva fenntartása a zsidó áldozatkészségnek minden elismerést érdemlő megnyilvánulása úgy a hitközség, valamint az előadók részéről. Az iskola híre a trianoni határokon túlra terjed, mert a szlovenszkozi és a nyugatmagyarországi zsidó ifjuság egy részét még most is vonzza. Mivel kurzusai mentalitását ez az ifjuság a „galiciak” neve alá csoportosítható lekényelmesebben, Sopron vármegye közigazgatási bizottsági ülésén a következőképp tárgyalták a beledi jesiva ügyét.

Bádn Jenő esperes azt kérde, hogy a beledi bócher-iskola melyben idegen országbeli, különösen galíciai hallgatók vannak, hatósági ellenőrzés mellett működik-e, s belettek-e tartva azon rendelkezések, melyek a létesítéshez és működéshez szükségesek.

A tanfelügyelő megjegyzi, hogy a bócher iskola ellenőrzése nem tartozik a tanfelügyelőség hatáskörébe. Ilyen bócheriskolák békében Nagymartonban s még egy-két helyen működtek. A kikötés az volt, hogy az ilyen iskolában elemi iskolai tárgyakat tanítani nem szabad s a tanító 60 éven felüli ember nem lehet. Akkorában ezek az intézmények államsegélyt is kaptak.

Bádn Jenő különösen azt kívánja ellenőrizni, hogy milyen a tanítási nyelv. Magyarországon csak magyarul, vagy kisebbségi nyelven szabad oktatni.

Dr. Simon Elemér főispán: A bócherképző magánvállalkozás. Se nem rabbiképző, se nem iskola.

Palásthy Kálmán tanfelügyelő: A békében hatósági felügyelet alatt állt a bócher iskola.

A közigazgatási bizottság végül úgy határozott, hogy kivizsgálhatja, milyen engedélyek és szabályok alapján működik a beledi „főiskola”, nem fejt-e ki államellenes működést és a hallgatók engedély alapján tartózkodnak-e Magyarországon.

Mindenki megnyugvással nézhet a vizsgálat elé. Legfeljebb csendes megbotránkozással olvassuk a határozatban foglalt ama gyanúsítást, mintha lehetséges volna, hogy a jesiván „államellenes tevékenységet” fejtenének ki. Ez a feltevés sértő. A jesiván tanulják éjjel nappal az ősrégi szent ígéket, hogy azután az ott szerzett szellemi és erkölcsi értékeket az életbe átvigyük. S ez csak nem lehet államellenes! Ellenkezőleg!

Nem nehezményezzük meg azt sem, hogy a hallgatók tartózkodási engedélyére kíváncsi a bizottság. Mert ebben legfeljebb a helyi hatóság találhat sérelmet. Mert hiszen feltehető, hogy a beledi hatóságnak a törvényes előírások szigorú megtartásával megalapozott engedélye nélkül senki sem tartózkodhatik Beleden. Ellenben különös, hogy esperes és tanfelügyelő jelenlétében állandóan gúnyosan hangzott a „bócher iskola” a „bócherképző” elnevezés. Csodálatosképen az esperes ur kezdte. Pedig ő még theologus korában szerzett annyi héber tudást, hogy tisztában lehetne a szó jelentésével, „Bocher” ifjut, kiválasztottat jelent. Sőt ha az Énekesra emlékeztető bocher” vagy a bölcs király azt mondja בַּחֹרֵם בְּחֹרֵם כְּחֵם a bocherek disze az ő erejük, akkor a bocher valami levante-félét jelenthet, szellemi tekintetben természetesen. Lehet-e ezek után azt az elnevezést gúnyosan lenéző hangnemben támadni?

A felszólalt tanfelügyelő, aki hivatásánál fogva az iskolatípusok történetét ismeri, bizonyára elfelejtkezett Paulsennak a híres német tudósok a felsőbb iskolák történetéről

szóló művéről, mert ha gondolt volna rá, akkor bizonyára felvilágosíthatta volna a bizottságot, hogy a jesiva minden esetre „főiskola” ha nem is a mai értelemben.

Ha a kiküldött bizottságnak sikerül az általa bocher-iskolának nevezett talmudi főiskolának belső életébe betekintést nyerni, akkor csak azt jelentheti majd, hogy olyan iskola ez, ahol a tudomány művelése a l'art pour

l'art, a teljes öncélúság eszméje jegyében anyagi édektől mentesen, a külvilág gyarló elismerésére nem pályázva, idealizmustól éltetett buzgalommal folyik. A panamák a korrupció, a bűntények, az erkölcsi meghasonlások más idejében úgy kell a jesivákra nézni minden elfogulatlan embernek mint az eszmény kultuszának oázisaira mint egy tisztább világ fényforrására.

A Szináj felé.

Irta: Halász Fülöp.

IV.

Az előbbi fejezetben felvetett kérdésre legegyszerűbben egy nagy meseterrel felelhetünk. Ábrahámról olvasunk t. i. hogy I-ten azt mondta felőle: „*כי ידעתו למען אשר יצוה את בנו ואת ביתו אחריו ושמו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט*” „Megismertem őt, hogy megparancsolja fiainak és háza népének maga után, hogy megőrizzek az Örökkévaló utját, hogy kegyességet és igazságot gyakoroljanak”

Tehát már ezen szavakban ki van fejtegetve vázlatosan, nagy vonásokban, hogy ki képezi majdán erkölcsi hivatását Ábrahám ivadékának. Tehát már itt van nagyjában megmutatva, hogy milyen alapelveken épül fel az Izrael népének világtörténelmi feladatát kijelölő törvénp.

„*ישמרו דרך ה'*” „Hogy megőrizzék I-ten utját!” Ez az I-ten előtti, erkölcsileg tiszta életet jelenti. „*עשה צדקה ומשפט*” „Hogy kegyességet és igazságot gyakoroljanak.” Ez pedig az embertársainkkal szemben [kötelező humanitásra vonatkozik. „*ישמרו דרך ה'*” Őrizzék meg I-ten utját, mondja az Irás, mert az I-ten utján való járás, az erkölcsös életmód, képezi az előfeltételt, az előkészítő intézetet az embertársainkkal szemben gyakorlandó kegyesség és igazság számára.

Csak egy-két példával akarom igazolni ezen állítást. Ime, a *שבה* megszentelése ama tanítást vési lelkületünkbe, hogy a körülöttünk levő nagy [világegyetem I-ten teremtett műve, I-ten birtoka, hogy mi is csak reánk bízott kölcsönkép birjuk testi és lelki javainkat, s hogy így tehát nekünk is az igazi tulajdonosnak

I-tennek akarata szerint kell sáfárkodnunk minden testi és lelki javainkkal. Kell-e tehát hathatósabb nevelőeszköz az embertársaink irányában való kötelességeink hűséges teljesítése számára? Hiszen a Szombat azt vési lelkületünkbe, hogy *ל'ה ה' אלהיך* Istené a föld és minden, ami rajta van s hogy *ל'ך ה' אלהיך* I-ten-től vagyon mindenünk és hogy az Övé az, mit nevében adunk másoknak, felebarátainknak. Vagy pedig egy másik példa. A Szentírásnak ama sajátossága, hogy a *ואברהם וארמה* „*לרעה כמך*”, a felebaráti szeretet alapelvét hirdető parancsolat után közvetlenül a *כל-לאים*-ról szóló törvény következik. Igen, eme sajátos körülmény odairányítja figyelmünket a humanizmus legmagasabb alapelvének bérz fokáról, a mélyen alattunk álló szerves világnak körére, hogy megmutassa nekünk, miként ott is i-teni törvények uralkodnak, hogy miként hirdeti ott is minden egyes növény, minden egyes állat minden idegszállával, minden egyes erőmegnyilvánulásával, hogy I-ten a törvényadója az ő létüknek: hogy felemelkedjünk ama gondolathoz: hogyha mi már feljutottunk az élet-szentítésnek szirtfokára, mi akkor is csak ama hivatást teljesítjük, melynek számára teremtett I-ten bennünket, midőn képességet és hivatást adott nekünk, hogy mi erkölcsileg szabadon engedelmesskedjünk I-tennek, miglen az állat- és a növényvilág fizikai kényszer következtében halad az I-ten által számunkra kijelölt életpályán anélkül, hogy megváltozthatnák életfeladatukat. (Hirsch S. R. M. III. k. 19. 19-hez). S másrészt megint csakis az erkölcsi törvény által követelt lemondások képesítik az embert arra, hogy felebarátja iránti kötelességérzetből és

humanizmusból képes legyen lemondani jogtalan előnyökről. Mert éppen erkölcsi tekintetben való önfegyelemzettsége következtében nem az élvezetet és hasznot fogja tekinteni annak a dicső célnak, amely előtt háttérbe kell szorulnia minden más tekintetnek, hanem épp annak következtében a kötelesség iránti hódolatra van nevelve és szoktatva. Tehát az erkölcsös életmód nélkülözhetetlen talaja az igazi humanitás gyakorlásának, amennyiben ez nem ötlesterü szeszélyekből, hanem mélyes kötelességérzetből fakad. Ez a mély értelme a Hilleli mondásnak: *ואיך פרושה דיא* (A többi csak kifejtése az alapelvnek).

Tanítók és Tanítványok,

Irta: Dr. Dohány József.

מלפני מכהמות ארץ ומעוף השמים יחמני (איוב ל"ה) Tanít a föld állatai által (איוב ל"ה) és az Ég madarai révén bölcseséggé nevel. *אלמלא נתנה תורה היינו למרין צניעות*. Ha az Ur a zsidóságot nem ajándékozta volna meg a Szentírással, úgy fegyelmezettséget a macskától *וגיל מנמלה*, a hangyától a tulajdon szentségét, a galambtól erkölcsiséget tanulhattunk volna.

Nincs a természetben egyetlen jény, mely ne illeszkedne a Természet rendjébe, mely ne az embert szolgálja. Mindegyike egy kis világító lámpás, mely nekünk világító testül szolgál. Mindannyiukon rajta van a Teremtő Mester keze, lehelete. Mind megannyi egy kép, melyről olvasnunk kell tudni. Mindegyik egy beszélő kép, mely hozzánk szól: nézd, ilyennek kell lenned neked is, ember, mint amilyennek engem teremtett az Ur. Mindegyikben benne rezeg, maga a Teremtő. És nem gondoljátok, hogy ha minden állat, minden apró szárnyas az Ur küldötte,

ha mindegyik az Ur által idehelyezett tanítómester s odaáll lelked szárnyainak csattogásánál s nevel, oktat, irányítja annak emelkedését, akkor az, akire leánykánk nevelését bizzuk, vajjon milyen hatással lesz annak egyénisége rájuk? Különösen az alsóbb osztályokban, midőn minden gyermek bálványt lát tanítójában, kinek minden szava előtte szent. Nem szívja-e magába szavának minden megnyilatkozását.

De nemcsak szavait áhítja mohón! Valamint minden pihegő lénybe beleoltották a tanítási képességet, úgy felruházták őket a tanulási tehetséggel is. Önkéntelenül igyekszünk ellesni mindent anélkül, hogy tudomásunk volna róluk. Így már a kis gyermek lelkében megrögződik minden egyes gondolat, minden egyes életmegnyilvánulása ama személynek, kit eszményének néz.

Nos, hány és hány intézetben alkalmaznak állami képezdéből kikérült tízenyolc éves tanítónőket és vajjon ezekről a kis lányokak lélekelyhére milyen valláserkölcshimpor szállhat! Nagyon soknak közülük nincs több erkölcsismerete, mint az a néhány hittanóra, melyeken eddig néhány képezdei tanulmányév alatt részt vett. Ki merné tagadni, hogy ilyen előismeretek révén, arra, hogy hiterkölcseink eszményképi apostolokká fejlődjenek,

Károly főherceg és a zsidók.

(A főherceg és régi krónikák nyomán.)

1797. nyarán volt, mikor Károly osztrák főherceg és magyar királyi herceg Slockach mellett döntő győzelmet aratott a franciákon és a Rajnán túl Svájcba szorította őket. Hadseregével követte a visszavonuló ellenséget egészen a svájci hegyekig és a Limmat és az Aar-folyók között lévő területen vonult fel. Endingen városka lett a főhadiszállás, az akkori svájci ghetto, mert Endingen kivéve sehol egész Svájcban akkor még nem lakhattak zsidók.

A helység nagyon szép völgykatlanban fekszik, de jöllehet zsidókon kívül protestánsok is lakták, se plebániája, se keresztény temploma nem volt, csupán a zsidóknak volt szép, monumentális zsinagógájuk. A helység lakossága többnyire alacsony házikókban húzta meg magát. csak a tehetősebb, jobb zsidó családok voltak szilárdan épített, tágas szép házaik és ezek közt különösen szembetűnt a zsidó

— pedig a tanítónak ilyennek kell lennie — erre még az alapismerteket sem szerezték meg! És így hogy remélhetjük az eredményt, hogy ezen oktatók működése olyan legyen, hogy minden szavukban ott lángoljon a hithűséghez való görcsös ragaszkodás? Hogy a gyermek kiérezze hangjának minden árnyalatából, hogy ő most hithű zsidó iskola padjain ül. Hogy őt nem betűvető tanítja héber olvasásra, hanem lánglelkű térítő. Hogy lelkébe csöpögjön a semmivel meg nem alkuvó elhatározás, hogy ezen utnál helyesebb nincs, hogy érezze ezt, mikor bizony sokszor előfordul, hogy nincs, aki érzékeltesse! Miért? Mert nem érzékeltetheti.

A tanító maga sem tehet róla! Ő maga sem volt abban a helyzetben, hogy ezt elsajátítsa. Mert a magyar orth. zsidóság nem tartotta eddig érdemesnek, avagy elfelejtett foglalkozni egy oly fontos kérdéssel, mint tanítónő-es tanítóképzés. Elfelejtette, hogy konzervatív iskolák konzervatív képezde nélkül — törzs fej nélkül. Mindenről magunk gondoskodunk, miért nem vettük ezt soha a kezünkbe? Szabad-e az orth. zsidóságnak a véletlenre bízni, hogy milyen tanerőket kap ő iskolájába. Nem kell-e nekünk, magunknak gondoskodni intézetről, mely oly egyéneket nevel, kik alapos zsidó tudás — de ez még nem elég —

hanem hithű erkölcsnevelés által maguk is tüzzel, lelkesedéssel legyenek telítve. Kik minden mozdulatukkal, életfelfogásukkal, tanítási módszerükkel csak egyet akarnak elérni, hogy mindenki leolvassa eme gyermekről: im, ezt hithű zsidó tanította. S mit gondoltok, a hithű zsidó erkölcsnek csak a hittanórákon kell megnyilatkoznia? Nem! De különösen a leányoknál. Mert ezek *תורה* és *מורה* nem részülnek, több teret engedünk a személy lényének varázsával való oktatásnak. S ezen szellemi hithűség-átömlesztésnek nemcsak a hittanórákon kell megtörténnie. Tanítsanak bármely világi tárgyat, mindig kifejezésre kell jutni a mi hithű életfelfogásunknak.

„*ומעוף השמים יחמני*”. Ha az ég szárnyasairól ad elő, akkor is úgy kell hogy előadjon, hogy ezen előadás nemcsak természetrajzi ismereteit gyarapítsa, hanem eme képből I-tentiszteletet, ősei hite iránti rajongást és a hithűséghez való tántoríthatatlan ragaszkodást oltsón belé.

Nincs a tantárgyak között egyetlen egy sem, legyen az földrajz vagy történelem, mely ne volna alkalmas arra, hogy a kultusz alkalmas melegágyává tegye a leánygyermek lelkét. Arról nem is szólva, hogy a beszéd- és értelemgyakorlat tanításánál mily bő tere van az oktatásnak e tekintetben.

gása és szabatos beszédje, valamint általában egész nemes magatartása által mindenki tiszteletet gerjesztett magairánt.

Dreyfus Wolf tehát már akkor is a helvét kormány egyik bizalmi embere volt és mint ilyen többször is fontosabb megbízásokat kapott.

A nagyon elfoglalt embernek csak pén-tek délben volt ráérő ideje, hogy atyjával beszéljen. — Édes apám, — kérdezte, — mit gondolsz, ki van nálam elszállásolva?

— Talán valami magasrangú katonatiszt?

— Ugy van, egy igen magasrangú katonatiszt. Ferdinánd főherceg, a császár testvére.

— Ejha! Hát én nálam ki lakik? — Károly főherceg, vezér-tábornagy. Én már tettem tiszteletemet az én vendégemnél, te is kell, hogy ugyanazt tegyél a magadénál. Öltözz fel; három órákor felmegyünk hozzá.

— De én nem tudok ilyen nagy urral beszélni!

— Mennél közvetlenebbül és meanel

Se vége, se hossza a példának, melyeket oly körből meríthet, mely megerősíti lelkében a híthőség erejét, mely szépséges színben tüntetheti fel a híthőség gyönyörűségei kertjét, mely az élet aszott sivatagában a legnagyobb vészek és megpróbáltatások idején is pompázik. De viszont, ahol a tanítónál magánál is hiányzik az ismeretkör, hogy hogyan kell még a madarak röpteléből is

החכמה ת-החכמה tanítani, elvárhatjuk-e, hogy példát, ismertető magyarázatait e körből merítse? Néhány lap hittanból vártok ti csodákat, mely nekünk a gyermekeket megtartsa, avagy meghódítsa? S természetes, ha a gyermek minderről nem hall, közömbös lélekkel kerül ki az iskolából, a többit elvégzi aztán az élet. (Folytatása következik.)

Aktuális zsidó kérdések.

— Beszélgetés az Aguda bécsi elnökével. —

Az Aguda orth. világszövetség, valamint a bécsi orthodoxia egyik vezérembere, a Magyarországból, Pozsonyból származó Pappenheim Wolf, ur e napokban családi ügyben Budapesten időzött. Az orthodoxia ősz harcosa tudvalevőleg az első egyike volt, akik a Zsidó Ujságot mindjárt megalapításakor üdvözölték és a magyar orthodoxia életkérdésének tüntették fel egy külön orth. orgánus kiépítését. Pappenheim ur mostani ittlétekor megtisztelte szerkesztőségünket nb. látogatásával s ez alkalommal többféle, az egyetemes zsidóságot érintő kérdéssről nyilvánította a zsidóság szolgálatában töltött hosszú évek tapasztalataiból lesűrített véleményét.

A kérdések egy, a hazai zsidó-

szabadabban beszélünk a fenséges urakkal, annál jobb. Viselkedj csak úgy, mint ha a bádeni járási főnöknél volnál. Én most hazamegyek, de délután háromkor megint itt leszek.

A meghatározott időre Dreyfus Mihály már ünneplő ruhájában volt, nyaka köré csipkés sál kötött, pompás fehér atlaszmellény, fekete bársony nadrág ezüst térdcsatiokkal, finom fehér harisnya, ezüstcsattos cipő és finom, fekete bársonyból való frakk volt a toalettje. Valóban tiszteletet parancsoló, impozáns megjelenés volt. Fia Wolf modernül volt öltözve. Apa és fia így együtt ment fel a lépcsőn és az ajtó előtt álló lakájjal bejelentették magukat: — A ház gazdája engedélyt kér, hogy ő fensége előtt tiszteletét tehesse stb.

Csakhamar kinyílt az ajtó és a megjelent hadsegéd azt mondta: — Lépjenek be!

A főherceg, egy még egészen fiatal ember, házi ruhában volt, egyenruha nélkül. Mikor azok beléptek, felemelkedett és

ságot is érintő részét itt adjuk felelettel együtt.

— Igaz-e, Elnök Ur, hogy a neologia bizonyos megértést tanúsít az Aguda palesztinai munkája iránt.

— Az Erec Jiszroél iránti érdeklődés — mint ez különben a „Zsidó Ujság“ révén is ismeretes — mindenütt tapasztalható az egész világ zsidóságában pártáryalatra való tekintet nélkül. Ezen érdeklődés dokumentálását a zsidóság azon részére nézve, mely részint vallásosság, részint más szempontokból a cionizmust perhorekálja, az Aguda teszi lehetővé. Röviddel ezelőtt a külföld szélsőséges neolog lapjaiban nyilatkozat jelent meg, miszerint még a radikális neologia részéről is célszerűen volna az Agudász Jiszroél palesz-

mert kegyes pillantással fogadta őket, Wolf, mely meghajlás után így kezdte:

— Engedje meg fenséged, édes apámnak, e ház tulajdonosának és a helybeli zsidó hitk. elnöknek, Dreyfus Mihálynak, hogy megköszönje fenségednek a kegyet, hogy az ő házában méltóztatott lakást venni, egyúttal kegyeskedjék megengedni, hogy édesapám oly vallási parancsot teljesíthessen, amelynek teljesítéséhez eddig nem volt alkalma.

A főherceg barátságosan így válaszolt: — Örülök, hogy ilyen tiszteletreméltó ember házában lakom, de szeretném tudni, milyen vallási parancsról lehet szó?

Dreyfus Mihály megadta a kellő felvilágosítást.

— Fenség, — mondta, — vallási parancs nálunk zsidóknál, hogy amikor koronás főt vagy akár annak fiait megpillantjuk, az erre rendelt benedikciót mondjuk.

— Ez nagyon szép, — jegyezte meg a főherceg. — Hogy hangzik az az áldásmondás? Legyen szíves, mondja el fenhangon.

tinai telepítési akcióját támogatni. Ennélfogva felhasználtam az e heti itt időzésemet arra, hogy a Pesti Izr. Hitközség elnökével, Dr. L. E. derer Sándor urral tanácskozzam. Lederer elnök [ur biztositott arról, hogy a magyarországi neolog zsidóságnál oda fog hatni, hogy Magyarország összes neolog hitközségei részt vegyenek ezen palesztinai vallásos munkában és ezt anyagilag is támogassák. Remélem, hogy a támogatás nemsokára látható alakot fog ölteni.

— Mit tett eddig az Aguda a palesztinai gyarmatosítás ישוב ארץ ישראל tekintetében s mi a viszonya a régi jisuv embereihez?

— A gyarmatosítási akciója tekintetében az Aguda eddig 60.000 dunam termőföldet szerzett meg és hogy az első kolónián, melynek neve a Machne Jiszroél, már serény munka folyik. Természetesen az Aguda telepítési akciójánál csak a szigoruan vallásos zsidók jöhetnek számításba, kik az Agudától földet vásárolnak, kötelezik magukat a vallási parancsok ושמירתה בכל legszigorubb betartására. Az egyetlen és leghathatóssab eszköz Erec Jiszroél régi szentségének helyreállítására a tórahú, igaz vallásos emberekkel való telepítés. Hogy ezt a célt elérjük, mulhatatlanul szükséges, hogy a régi

Mikor a hadsegéd látta, hogy Dreyfus Mihály zavartan babrál a kalapjával, magyarázólag a főherceghez fordult. — Fenség, — még Prágából tudja, hogy meg van tiltva a zsidóknak fedetlen fővel teljesíteni a vallás parancsait... mire a főherceg kijelentette, hogy ő nem akar lelkiismereti kényszert gyakorolni. — Csak tegye fel kalapját, szólt az öreghez, mire ez meg is tette és hangosan elmondta az áldást: — Boruch senouszan mikvajdaj lebuszor vedám.

— Mit tesz ez németül? — kérdezte a főherceg, az öreg Dreyfus pedig német nyelven megismételte az áldást: — Dischertessél te, örökkévaló, a mi I-tenünk, a világ ura, aki fenségéből husból és vérből való embernek is adott.

— Magasztos gonolkozásra vall ez, — mondta a főherceg a hadsegédnek, majd idegen nyelven valami parancsot adva a lakájnak, néhány székre mutatott és helyet kínálván meg az urakat, ő maga is leült.

(Vége követk.)

jisuvot, a Chaluka tagjait is hathatósan támogassák.

— Milyen álláspontot foglal el a bécsi orthodoxia Chájes főrabbi ki-rohanásával szemben?

— Az ő támadásai, amelyek főleg a Tóra, Talmud és Sulchán Aruch ellen és csak mellékesen a bécsi orthodoxia ellen vannak irányítva, nemcsak a bécsi körökben, hanem a hitközségnek akárcsak némileg konzervatív köreiben is semmi hatással nem voltak. Sőt egészen neolog körökben is visszataszást szültek. Miután a főrabbi ur főfoglalkozását a vallás elleni harc képezi, a bécsi orthodoxok feleslegesnek tartják fellépni ellene.

— Bizonyára értesült, Elnök Ur, a budapesti orthodoxok az Erec Jiszroélra vonatkozó mozgalmáról.

— Igazán belső örömmel vettem tudomásul ezt az öröndetes tényt, hogy végre a bp.-sti orthodoxok is kezdenek a Szentföld felépítését célzó munkálkodások iránt érdeklődni. Remélem, hogy ez a kiváló עיר וישראל mintahitközség e tekintetben is értékeset fog produkálni.

Levél Szlovenszkból.

— Saját tudósítónktól —

Pozsony, 5686. Ijar 9.

A „Zsidó Ujság“ április 3-iki számában kimerítő tudósítást közölt a Poprádon tartott szlovenszkbói orth. országos rabbigyűlésről.

A szlovenszkbói zsidóság még mindig ennek a gyűlésnek és az általa hozott határozatok hatása alatt áll. A rabbigyűlés határozatából egy küldöttség ment a szlovenszkbói kormányhoz.

Ez a küldöttség, melyet Schreiber Akiba pozsonyi főrabbi, mint a szlovenszkbói rabbibizottság elnöke és Weber pöstyéni főrabbi, mint a szlovenszkbói orthodox országos szervezet elnöke vezetett, április 19-én meg is jelent dr. Kállay szlovenszkbói miniszter előtt. A hivatalos cseh-szlovák sajtó iroda erről a következő jelentést adta ki:

„Tegnap Schreiber és Weber főrabbiak vezetésével a szlovenszkbói orth. rabbik küldöttsége jelent meg

Kállay szlovenszkbói miniszternél, hogy őt a poprádi konferencián tárgyalat ügyekről informálja s hogy egyúttal memorandumot adjanak neki át, melyben vallási kívánságaik foglaltatnak. Kállay miniszter átvette a memorandumot, melyet a kormány behatóan át fog vizsgálni és az orthodoxia statutumainak, valamint az állam felügyeleti jogának szempontjából megbirálni. Egyúttal megjegyezte dr. Kállay, hogy ő elősmeri az orthodox zsidók és központi irodájuknak konszolidáris tevékenységét, különösen mert az orthodoxia volt az első, mely statutumait a cseh-szlovák törvényekhez és az állam alkotmányához alkalmazta. Demokratikus köztársaságunk természetesen a törvény korlátain belül minden eszményi mozgalom iránt türelmes, amiért is a köztársaság kormánya szívesen látja a konfesszionális autoritások megtartását és kiképzését és ezért is oda hat, hogy a hitközségekben kizárólag vallási ügyek tárgyalassanak, a nem vallási ügyek teljes kikapcsolásával. Ebből természetesen foly az is, hogy a kormány bármely felekezeti belső harcaiba nem avatkozhatik bele és nem is akar beleavatkozni“.

Szlovenszko orthodox körei nagy örömmel vették a kormány illetén állásfoglalását, amelyben a poprádi határozatok elősmerését látják, amelyek tudvalevőleg oda konkludálnak, hogy a zsidó hitközség tisztán vallási egyesülés, melynek kizárólag hagyományos vallási feladatai és céljai vannak.

A cionisták és a nem-orthodoxok a miniszter végszavában viszont céltást találnak arra, hogy a kormány nem hajlandó a hitközségeknek oly alapszabálytervezetét akceptálni, amely zsidó politikai meggyőződése miatt megrövidíteni kívánja bármilyen adózó hitközségi tag jogait. A belbéké érdekében modus vivendit kell tehát találni.

Támogassuk az
orthodox zsidó sajtót.

Bukaresti levél.

— Saját tudósítónktól. —

Bukarest, 1926. április 22-én.

Az új román — Averescu — kormány tudvalevőleg demokratikusnak híresztelte magát, olyan kormánynak, mely a különböző vallásfelekezeteket egyforma elbánásban akarja részesíteni. Ennek a kormánynak a magyar hazaáruló Goga Oktavián a belügyminisztere, akit antiszemita hajlamairól nagyon is ismernek. Nos, alig hogy megkapta Románia az új kormány „demokratikus“ zsákját, máris kibújt belőle a román antiszemitizmus rozsdás szege. Történt ugyanis egyebek közt a következő: Soroka besszarabiai városban a legutolsó, még a Bratianu-kormány alatt megtartott községképviselői választások alkalmából néhány zsidó is került be a képviselő testületbe. Goga úrnak ez nem tetszett, mire a megyefőnök magához rendelte a zsidó kép. testületi tagokat és kategorikusan rájuk parancsolt, hogy „a zsidó lakosság érdekében is“ 24 órán belül mondjanak le mandátumukról. A felszólítottak nagy felháborodással megtagadták a megyefőnök parancsának teljesítését és így Soroka város zsidó lakossága a megyefőnök és a belügyminiszter bosszujától tart.

כשר ארז

ismét készít ez évben az ismert kitűnő minőségben, szigoruan rituális előírás szerint

Schreiber Simon

egri főrabbi főtisztelendő

ur felügyelete alatt

FRANCK

HENRIK

FIAI

R. T.

Levelezési cím:

BUDAPEST, VI.,

Nagy János-utca 1.

TELEFON: 169-19.

FŐPOSTAFIÓK: 216.

Goga belügyminiszter úr más téren is kimutatja antiszemita hajlandóságait és napról-napra mind világosabb lesz, hogy a zsidók bizony nem sok jót várhatnak az ő rezsimjétől. Békét kötött az antiszemita egyetemi hallgatókkal, megint kinyitatta előttük az egyetemet bezárt kapuit, sőt a kizárt hallgatók újból való immatrikulálását is kieszközölte. De az antiszemita diákok ott folytatták, ahol abbahagyták; Rainer egyetemi orvosprofesszort be sem engedték a tanterembe, hogy előadást tartson, a chemiai fakultás hallgatói pedig nekiestek az előadás megjelent zsidó diákoknak, kiszorították őket az uccára és többet közülök súlyosan bántalmaztak is. Am eddig még nem hallottunk róla, hogy Goga úr az újabb diákszavargások ellen csak a kis ujját is megmozgatta volna.

Cuza úr ellen sem tesz semmit, aki antiszemita agitációs körútján most a megszállt Biharvármegye községet járja sorra, mindenütt a magyarok és a zsidók elleni gyűlöletét prédikálja és megesketteti a

román lakosságot, hogy magyarral és zsidóval többé nem érintkezik s hogy mindent, amire szüksége van, legyen az élelem, vagy ruha, kizárólag román kézből szerez be. Ilyen kétkulacos az új kormány: a kabinet feje, Averescu tábornok, minden alkalommal demokratikus és liberális húrokat penget, de orchesterének nagybögőse, Goga Oktavián úr, már antiszemita kíséretéről gondoskodik.

Tombol az antiszemizmus a vasuti vonalak mentén is, a városok uccáin is gyengítetlen erővel. A sok példa közül csak a két legfelháborítóbbat említem. A Targul-Okna-Adjuti vonalon diákok és nem diákok vegyest behatoltak éjnek idején a vasuti kocsikba, itt kupéról-kupéra mentek, minden utas arcába világitottak s aki „zsidógyanus“ volt, azt boxerrel és más eszközökkel ütlegelték. Sokan súlyosabb sérüléseket is szenvedtek, így Stern Izsák Marosujvárról, de a vasut személyzele, sőt a rendőrség és a esendőrség is teljesen passzive viselte magát, egyáltalán nem zavarta kedvetelésükben a gonosztevőket.

A másik vérlázító eset Ploesti városában történt. Bukarestből érkezett diákok rendezték: előbb az uccákon vadásztak zsidókra, többé-kevésbé súlyosan bántalmazva a járőkelőket, azután behatoltak a „Café Max“-ba, ahol egy csapat zsidó diák tartózkodott és véresre verték őket. Megtehették, mert a zsidók csak kevesen voltak és fegyvertelenek, a diákoknak nevezett martalócok pedig sokan voltak és boxerekkel, gummitökökkel bőven ellátva. Így már érthető a „Graechusok utódjainak“ hősiessége. A nagy háboru alatt csak a hátukat látták a magyar és német katonák, de Bukarestben, Ploestiben és gyakran vasuti utasokkal szemben... hogy is mondják magyarul? hja, paraszt, az más!

Végül még egy kuriozumot: az új Averescu kormánynak van egy zsidó államtitkára is, Jaroslovics mérnök, aki az iparügyi miniszteriumba kapott meghívást. Vajjon Cuza úr, aki zsidóval nem fog kezét, fog-e ezzel a zsidó államtitkárrel kezét fogni, ha majd valami jó zsiros kijárás érdekében kilincsel nála? Antiszemita embertől minden kitelik, hát még Cuza professzortól, aki csak antiszemita, de nem ember.

Az új romániai választások tudvalevőleg május második felében lesznek, de a különböző pártok törekvése, hogy az új kamarába mennél több mandátummal vonulhassanak be, már most is fölötte élénken nyilvánul meg.

Természetes Románia zsidósága sem akar parlamenti képviselők nélkül maradni, tehát vezető emberei útján tárgyalásokat folytatott az Averescu kormánnyal. Averescu miniszterelnök kezdetben mereven elzárkózott az elől, hogy a zsidóknak, mint néptörzsnek, mandátumokat biztosítson, de dr. Popovics bukovinai miniszter fáradozásainak sikerült, hogy a miniszterelnököt más álláspont elfoglalására bírja. Ennek folytán úgy számítják, hogy Románia zsidósága 8 mandátummal lesz az új kamarában képviselve. A különböző zsidó frakciók ezután maguk közt tárgyaltak és ennek eredménye egy választási blokk megalkulása, melyhez a következő pár-

tok tartoznak; Az ó-királyság cionista zsidósága, Erdély cionistái, Erdély orth. zsidósága, a bukovinai zsidó egységes párt, végül Beszarábia cionistáinak országos szervezete és beszarábiai ceiré (ifju)-cionisták.

Lord Readingről.

Lapunk multheti számában kimerítőbb cikket közöltünk a most Angolországba visszatért indiai alkirályról, lord Readingről, aki jóllehet szédítő karriért csinált, mégis szigoruan hű maradt ősei hitéhez. Beszámoltunk cikkünkben arról a fényes fogadtatásról, melyben Londonba való megérkezésekor a volt alkirályt és feleségét az angol hivatalos világ részesítette — most jelentik a Zsidó Ujságnak az angol fővárosból, hogy lord Reading és felesége április 21-én a király vendégei voltak Windsorban. És akkor megtörtént, amit a jólértékelt angol lapok már előre is hirül adtak, t. i. a király marquisi rangra emelte lord Readingot.

Ő az első zsidó, aki ezt a rangot kapta, holott Angolországban nem igen szokták az emberek vállalni viszonyait valamely állás betöltésénél, vagy kitüntetések osztogatásánál különös figyelemben venni. Lord Reading dicsőítéséből az angolországi zsidó-képviselők tanácsa (Jewish Board of Deputies) is kivette a maga részét. Ülést tartott és köszönetet szavazott lord Readingnek nemcsak azért, mer mint indiai alkirály oly elévülhetetlen szolgálatot tett hazájának, hanem azért is, mert mint zsidó dicsőségére vált felekezetének.

Fölötte érdekes ennek az embernek pályafutását — ha csak néhány szóval is — röviden vázolni. Alig hogy az elemi iskolából kikerült, mint szegény szülők gyermeke, hajóinasnak szegődött és mint ilyen tizenéves korban lépett először India földjére. Még álmában sem gondolhatott akkor oly merészet, hogy ő valamikor mint India alkirálya fog ott működni. Mikor legénysorba ser-

dült, komolyan tanulni kezdett, hogy hiányzó ismereteit kiegészítse, azután különösen jogi és politikai tanulmányokkal foglalkozott és csakhamar képviselői mandátumot is kapott. Kiváló jogásznak ismerve őt, 1910-ben Angolország főállamügyésze (mint nálunk a koronaügyész), majd pár évvel később „Lord-Chief-Justice“ lett, vagyis olyan állást töltött be, mint nálunk a kir. Kuria elnöke. A háboru alatt mint a brit birodalom washingtoni nagykövete működött és 1921-ben Indiába került alkirálynak, ahol az elképzelhető legnehezebb viszonyok közt kezdte meg működését, de oly zseniálisan oldotta meg feladatát, hogy teljesen rendezett állapotban hagyhatta el ötévi működés után Indiát.

Az indiai főpostaigazgató, Syed Sirdar Ali Khan, könyvet írt lord Readingről és ebben őt a legemberszeretőbb alkirálynak mondja, aki valaha Indiában ténykedett.

A zsidók Marokkóban és Ausztráliában.

Az Alliance Israelite Universelle titkára, Bigard, aki legutóbb az Alliance marokkói iskoláit inspicálta, erről az utjáról terjedelmes jelentést adott ki, melyből a marokkói zsidókra vonatkozó érdekes adatok foglaltatnak. Marokko zsidó lakossága — mondja a jelentés — nem homogén eredetű; az ország belsejében lakó zsidók Arábiából származnak, ahonnan a mohamedán hódítókkal jöttek az országba, ellenben a partvidéki városok zsidó lakossága spanyol és portugall származású; utódjai ők a Katholikus Ferdinand alatt Spanyolországból kiűzött zsidóknak. Még ma is spanyolul beszélnek, éppen ezért kevésbé vannak a francia befolyásnak kitéve, jóllehet gyermekeiket modern szeltemben nevelik.

A spanyol zsidók sokkal magasabb műveltséggel bírnak, mint az arabokkal bejött zsidók; ezek

— habár természetüknél fogva igen nagy intelligenciával bírnak, — az arabokhoz való asszimilációjuk következtében kevésbé kulturáltak, mint az európai származású spániolok. De ami az iskolaügyet illeti, ez mindkét kategóriánál szépen fejlődik; különös nagy súlyt fektetnek az ipari műhelyekkel felszerelt technikai iskolákra, valamint a földműves iskolákra is. Mindig több s több marokkói zsidó a földművelést kultiválja mint legfőbb kereseti forrást.

Az ausztráliai zsidókról sok érdekes mondanivalója volt Seymonds Morrisnak, aki már negyven éve Sidneyben lakik, az ottani nagyzsina goga kincstárosa és az ausztráliai zsidók egyik vezető embere.

Seymond Morris, aki most New-Yorkban van látogatóban és onnan Európába is átjön, majd Palesztinába is elmegy, összesen 25 ezer lélekre becsüli az ausztráliai zsidóságot, ami a körülbelül hatmilliónyi összlakosságnak csak négytized százaléka, mindemellett igen sok zsidó tölt be magasabb állami, városi és katonai hivatalokat.

Az ausztráliai zsidók mind konzervatívek, az ősi hagyományoktól való eltérés ugyszólván sehol sem észlelhető. — Ausztráliában nyoma sincs az antiszemizmusnak, arról sem volt és nem lesz szó, hogy a zsidók bevándorlását korlátozzák, jóllehet a kormány leginkább azokat a bevándorlókat támogatja, akik földműveléssel kívánnak foglalkozni.

Ausztrália, mely területre nem sokkal kisebb, mint Europa, de mindössze csak hatmillió lakossal bír, már ennél a körülménynél fogva is igen nagy lehetőséget nyújt a bevándorlóknak és zsidó immigránsok is, különösen ha földműveléssel szándékoznak foglalkozni, ott nagyon szépen boldogulhatnak.

Értesítjük tisztelt vevőinket, hogy kizárólag **SKREK-féle füstölthús-gyártmányok**

..... a főváros következő helyein kaphatók:

Mandl Eliás
VII., Garay-ucca 48

Klein Vilmosné
VII., Teleký-tér 1

Büchler és Szántó
VI., Klauzál-u. 32

Grosz Béla
VIII., Teleký-tér 8

Fränkel Ignác
VII., Rombach-u. 12

Munsi Izidor
VI., Vörösmarty-u. 25a

Eisenberg N.
Ujpest, István-ut 27

Klein Abrahám
VII., Péterffy-Sándor-u. 37

Ehrenfreund Eliás
VII., Wesselényi-u. 13

Weisz Dezső
VII., Ó-ucca 1

Schwarz Gáborné
VIII. József ucca 81,
(Mátyás tér sarok.)

Gyár és főzlet

VII., Dob-ucca 27. sz. Telefon: József 124-17.

Történelmünkéből. A taníták korszaka.

Rabbi Akiva
(Folytatás.)

Zseniális, impozáns, szokatlan méretű egyéniség volt; szellemi óriás, aki az emberi gondolkodás és törekvés, az emberi küzdés és erő kifejtés minden terén hatalmas kézzel ténykedett, itt alkotva és alakítva, ott rendezve és rendszerbe öntve az anyagot. Jóllehet rabbi Josua ben Chananja és már korabeli tanaita tanítványa volt, mégis idősebb volt, mint tanítóinak legtöbbje. Mert r. Akiba már negyvenéves ember volt, mikor mint teljesen tudatlan pásztor otthagya a rábizott nyáját, hogy az iskolapadba üljön, vagy — ahogy akkor mondták — valamely mester lábainál helyet foglaljon.

Általánosan ismert a következő elbeszélés: Duszgazdag apának két fia volt. Az egyik kiváló, szellemi tehetséggel rendelkezett, a másik azonban fizikailag is, észbelileg is egészen gyámolatlan volt. Mikor az apa meghalt, úgy rendelkezett, hogy egész vagyona ez utóbbinak jussonz mert a tehetséges fiú az örökrés nélkül is fog boldogulhatni. Vajmi sokszor látjuk, hogy az i-teni gondviselés ugyanúgy jár el, mert észre megáldott férfiaknak ugyancsak ritkán juttat földi javakat is. Megbizik benne, hogy ezek, észbeli tehetségük segítségével, majd úgy ahogy megküzdének az élettel. Csak az egyetlen r. Akibát állította az i-teni gondviselés oly feladat elé, melynek megoldása elszánt bátorság és páratlan éleselméjűség mellett még hajthatatlan erős akaratot is igényel, hogy ezek segítségével a legnagyobb nehézségek és akadályok is végre elháríthatók legyenek.

Rabbi Akiba minden valószínűség szerint a Jeruzsálem elpusztulása utáni félszázad elején született és állítólag prozelita-családból származott. Egyik talmudi elbeszélés szerint ósytja az a Sziszera nevű Kanánita hadvezér volt, akit egy zsidó nő, Jael, ölt meg. Akiba mint pásztor szolgált Kalba-Szebuánál, Jeruzsálem egyik legtekintélyesebb és

leggazdagabb zsidójánál, aki két társával együtt arra ajánkozott, hogy a város ostroma alatt is ellátják készleteikkel a lakosságot. Ennek a dúsgazdag Kalba-Szebuának Ráchel nevű leánya, aki élesen látó női szemével a szerény pásztor kiváló szellemi képességeit felismerhette, megígérte neki, hogy a felesége lesz, ha ő, Akiba, a Tóra tanulmányozásának szentéletét. Valószínűleg úgy volt, hogy Ráchel ezzel kifejezésre juttatta a gondolatot, mely a tüzelkű pásztor belsejében már régóta megvalósításért küzdött. Előrehaladott kora mellett is Akiba otthagya szolgálatát, Ráchellel való egybekelése persze Kalba-Szebu akaratára ellenére történt, aki is emiatt való felháborodása folytán kitagadta leányát. A házaspár emiatt olyan nyomorba jutott, hogy a szalmából való fekvőhelyén kívül más tulajdona nem is volt. A fiatal asszony még a haját is eladta, hogy ennek árából némileg támogathassa férjét, aki most már szakadatlanul a Tóra tanulmányozásával foglalkozott. Akiba a leghíresebb főiskolákat látogatta, melyek abban az időben, t. i. Jeruzsálem elpusztulása után, a Szentföld különböző vidékein virágoztak, egyebek közt rabbi Eliezer ben Hyrkánosznak, a „törvényszigor férfianak“ iskoláját, valamint társa, rabbi Josua ben Chananja tanházát, akit előbbi közleményünkben mint az arany középut férfiát jellemeztünk. Mikor sok esztendőmulva Jeruzsálembe visszatért, 12000 mások szerint 24000 tanítványa követte. Jeruzsálem környékének minden helységéből összecsozdult a nép, hogy megbámulja a férfiut, aki az elképzelhető legmosztóhább viszonyok közt alacsony pásztori állásból a tudás legmagasabb fokára küzdhetett fel magát. Rongyokba öltözött szegény asszony utat akart magának törni a tömegben keresztül, hogy az ünneplő rabbi közelébe férkőzhessen. A tanítványok, akik körülvették a mestert, visszalökték az erőszakoskodó asszonyt, ekkor rabbi Akiba felkiáltott: — Engedjétek hozzám azt a nemes lelket, mert azt, amivé én lettem és amivé ti lettetek, csak az ő buzdításának és odaadó áldozat-

készségének köszönhetjük. Ez a nemes asszony az én Ráchelem!... A gazdag Kalba-Szebu most már örömmel helyeselte leánya választását; belátta, hogy ő minden vagyona mellett sem képes ellenértékét nyújtani annak a fénynek, melyet ilyen nő, akit a Tóra koszorúja ékesít, házára áraszt. Kalba-Szebu szeretetteljesen visszafogadta kitagadott leányát és egész vagyonát r. Akibának ajándékozta, aki ezáltal „Tóra és gedula“, tudomány és vagyon együttes birtokába jutott. Röviddel ezután r. Akiba B'ne B'rak városában iskolát alapított, mely város neve a zsidóság történelmében csak azért maradt fenn, mert egy r. Akiba az ő falai között fejtette ki áldásos működését.

És micsoda működést! Egyetlen elődje és kortársa lelkében sem hevült akkora buzgalom, akkora tettekre kész igyekezet, mint ennek a rendkívüli férfiúnak lelkében. Egyidejűleg és egyenlő mértékben a teremtő gondolat és az alkotó tett embere volt. Keze alatt formát és alakot, lelket és életet nyert minden. A Tóra területén úgy, mint a misticizmus mélységeiben, a fegyvertárakban úgy, mint a titokban üzött hadsereg - szervezés helyiségeiben mindenütt ő volt az első, a legtevékenyebb; minden akcióra rányomta hatalmas egyéniségének bélyegét.

E. M.

(Folytatása következik.)

HIREK.

LAGBAOMER.

A szefiranapok komor hangulatát megszakítja Lag baomer derüje. A szefira idején visszazár az emlékezet R. Akiva tanítványaira, akik életüket veszítették e napokban. Megrendülve gondolunk arra, hogy később, a keresztes hadjáratok idejében, mennyi vértanu áldozta fel életét az Egyetlenegy nevének megszenteléséért. — Egy napra megenyhül a megemlékezés mélabuja, Lag baomer napján szünetelt egykor az Akiva-

tanítványait elragadó vész. Ijar 18. napján hullott le az égi kenyér, a manna. Ezen a napon tartotta menyegzőjét az Örökkévalósággal, azaz hunyt el, a midrás által dicsőített Rabbi Simon ben Jochaj (יחיא דהלולא).

Menyegzőkel ülnek zsidó házakban e napon. Az iskolák tanulói a szabadba mennek és nyilas játékkal szórakoznak, emlékül a nagy tanítványa, Ben Jochajra, akinek idejében *לא נראתה קשת*, a szivárvány ijja nem volt látható, mivel ő maga volt a szivárvány helyett biztosítóka a világ fennállásának. Ezren és ezren keresik fel e napon a palesztinai sirt, ahol az ünneplő mester pihen és nekünk, nyugateurópaiaknak ismeretlen eksztázissal hódolnak emlékének.

Tavasz van! Ragyogását a zsidó ember jobban tudja beszívni lelkébe, ha el nem felejtji, hogy ő nemcsak természeti, hanem történelmi és erkölcsi lény. A tavaszi verőfényben a világalkotó Sechina ragyogását érzi. S ha kimegy a mezőre, nemcsak a természet pompájába gyönyörködik, hanem hálás szívvvel hódol annak, *שלא חסר בעולמו כלום* (א"ח ר"ב), aki a természetet minden szépséggel felruházta.

Lag-beomer a zsidó világszemlélet napja.

(Iskolaépítési segély.) Miskolcra jelenti tudósítónk: A helybeli ort. hitközség már régebben nagyszabású iskolaépítkezéshez fogott, de a borzasztóan szomorú gazdasági viszonyok következtében, melyek a hitközségi tagoknak áldozatkészségét az eddigi nagymértékben való igénybevételét lehetetlenné teszik, nem képes saját erejéből befejezni. Ennélfogva a hitközség a Vallás- és Közoktatásügyi minisztériumhoz fordult segítségért. Mint örömmel közölhetem, a kérés meghallgatásra talált, amennyiben — ma, kedden érkezett hivatalos jelentés szerint — a kultuskormány az Orth. Központi Iroda,

illetve ennek alelnöke Hartstein Lajos ur közbenjárására a miskolci hitközségnek iskolaépítési célra egy, több évre szóló másfélmilliárdos, 6%-os kölcsönt engedélyezett.

(Palesztinai orthodox rabbik konferenciája.) Rabbi Sonnenfeld Chájimnak, az Agudasz Jiszroel palesztinai vezetőjének elnöke alatt — mint nekünk Jeruzsálemből írják — körülbelül 50 palesztinai orthodox rabbi, askenázi és szefárd rabbi vegyesen, kongresszusra ült össze, mely a kormány által — cionista befolyásra — kidolgozott hitközségi törvénytervezettel foglalkozott. A konferencia két határozati javaslatot fogadott el. Az egyik követeli, hogy a palesztinai zsidó hitközségek tisztán vallási alapon szervezkedjenek s hogy nőknek valamint vallástalan személyeknek ne legyen választói jogosultságuk — a másik határozati javaslat pedig kimondja, hogy Palesztina orthodox zsidósága mindaddig nem vesz tudomást a kormány által tervezett hitközségi törvényről, amíg az ortodoxia követeléseinek eleget nem fog tenni.

A derecskei ort. hitközségben) e napokban tartották meg a üztújítást, amelynek során megválasztották: Meisner Sámuel elnök; Rubin Salamon és Klein Sámuel, másodelnökök; Basch Izidor, Sternberg Emánuel, Lusztig Sámuel és Horovitz Béni, előljárók. Választmányi tagok: Groszman Lipót, Weisz Dezső, Weisz Benő, Weinberger Éliás, Margitai Gyula, Moskovits Jakab, Lefkovics Sámuel és Bauer Jenő. — A hitközség legújabb programjába vette a templom és rituális fürdő ujjáépítését és kibővítését. K. H.

(A „Budapesti Tiferesz Bachurim“) egyesület e héten tartotta a tisztújító ülését, melyről a következő tudósítást kapjuk: Stern Ödön választási bizottsági elnök megindító szavakkal nyújtotta át a nagy lelkesedéssel megválasztott elnöknek, óbudai Freudiger Sámuelnek mandátumát. Ezek után megválasztották az előljáróságot; háznagy: Sussmann Dezső, alelnökök: Unger Ignác, Stern Ödön, főtitkár: Spiegel Andor, pénztárnok: Molnár Dénes, ellenőr: Suss-

mann Vilmos, templom gondnok Kollmann Zsigmond, tefilin bizottsági elnök, Heiden Géza. Választmányi tagok: Fischer Andor, Friedmann Alfréd, Glück Dezső, Goldblatt Vilmos, Günsberger Jenő, Steif Herman, Ster Mór, póttagok: Kohn Béla, Frank Ábrahám, Ordentlich Vilmos és Bernstein Salamon.

Tisztelt olvasóink!

Azon tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük május 1-én lejár, ugyszintén mindazon tisztelt olvasóinkat, kik az előfizetéssel még hátralékban vannak, tisztelettel kérjük, hogy a előfizetést feltétlenül postafordultával hozzánk beküldeni szíveskedjenek, nehogy a lap szétküldése fennakadást szenvedjen.

(Fogynak a németországi ébredők.) A német birodalom területén is vannak titkos társaságok és ébredő egyesületek, az utóbbiak közé tartozik a „Wikingbund“ és a „Stahlhelm“ nevű egyesület is. De megnehezült az idők járása a német ébredő egyesületek fölött is, tagjaik mindinkább megcsömöröltek attól az áldatlan működéstől, amit az egyesületek kifejtettek és egymásután a faképnél hagyták a legvadabb reakció melegágyát, olyannyira, hogy egyszerre csak úgy látta a megnevezett két egyesület, hogy tagjainak száma 40 százalékra fogyott le. Most fuzionálni akar a két „legyárapodott“ egyesület, hogy összefogva, könnyebben tengethessék problémátikus életüket. — Vajjon milyen sidech lesz ebből az egyesülésből?

(Hősök emléke egy londoni zsinagógában.) Május 9-én leleplezik a londoni „East London zsinagógában“ a háboruban elesett azon katonák emlékét, akik ezen zsinagóga tagjai voltak. A leleplezési aktust lord Allenby tábornagy, Palesztina meghódítója, fogja végezni.

(A ruszinszko-i képviselőválasztások és a zsidók.) Prágából jelentik: Mult csütörtökön tárgyalta az itteni választási bíróság a „Zsidó pártnak“ az 1925 november 15-én lezajlott ungvári választás ellen beadott panaszát. Tudvalevőleg úgy történt, hogy a Zsidó párt, jöllehet a saját lajstromára leadott szavazatok aránya szerint legalább is öt mandátumra lett volna joga, egyetlen mandátumot sem kapott, mert a hatóságok mesterkedései folytán egyetlen választókerületben sem érte el a szavazatok száma a szükséges 20 ezret. Tárgyalás közben szóvá tette, hogy Ruszinszko alkormányzója, Rozsypal Antal, a Zsidó Párt ellen agitált és zsidó csoportokat bírt rá, hogy saját lajstromokat nyújtsanak be, hogy ezáltal a zsidó szavazatok szétforgácsolódjanak. Ennél a ténykedésénél Svehla akkori miniszterelnökre hivatkozott. 1925 október havában Kubat belügyminiszteri osztályfőnök és a pozsonyi orth. iroda képviselői, Weber és Hirschler rabbik között, megállapodás létesült, mely szerint az utóbbiak a Zsidó Gazdasági Párt lajstromát támogatják és — így szól a panasz — hogy a kormány fogja a szükséges költségeket viselni. Szóvá tették még a tárgyaláson a hatósági közegeknek a választási küzdelembe a Zsidó párt kárára történt beavatkozásainak egész sorát. — A belügyminiszter képviselője tagadott minden törvényellenes eljárást; az agitáció, mondta, meg van engedve akkor is, ha tisztviselők folytatják. A választási bíróság végül is elutasította a panaszt azzal a megokolással, hogy nem lehetett megállapítani, hány személyt fenyegettek meg gazdasági hátrányokkal és mennyiben volt ez a választások végeredményét illetőleg a Zsidó Párt kárára.

(Jog és jogok.) A nemzetgyűlés keddi ülésén egy képviselő megemlítette, hogy a Faluszövetség sorsjegyibocsátásra kagott engedélyt és két zsidónak adták albérletbe a jogot. Vándormozira való jogot is kapott e szövetség és azt szintén két zsidóra ruházta át. Amint látjuk, a kurzusvállalatoknál a zsidók jogokat

kapnak. Bármilyen hizelgő is ez a tény a zsidó ügyességre és élelmes-ségre, nem örölkünk neki. Mert mi megelégszünk azzal, ha a zsidónak joga, egyszerű polgári joga lesz és rossz cserének tartjuk, ha jog helyett jogokat kap.

(Kántori és színészi szerep.) A pesti neolog fiuárvaház templomának kántorát, aki a háboru elején került Magyarországra mint orosz hadifogoly, nemrég kiutasították. Az eset igen nagy feltűnést keltett, az egyik ellenzéki szónok meg is támadta érte a kormányt. A neolog felekezeti lap elbucszatja ez alkalommal s dicsérőleg megemlíti, hogy úgy a szabaddai, mint a zombori „katholikus“ templomokban elragadta a hiveket áhitatos énekével. Nézetünk szerint ez nagyon is kétes értékű dicséret. Mert nem tudjuk, vajjon mint katolikus cházén, vagy mint izraelita kántor színészkedett-e?

(A világ legnagyobb zsidó temploma.) Antwerpenben május közepén fogják felavatni az ottani új zsinagógát, mely nemcsak az épület méreteinél, de befogadó-képessége folytán is a világ legnagyobb zsidó temploma. A hatalmas zsinagóga építési költségeit tisztán adakozásból hozták össze. Az első adakozó maga Albert belga király volt, aki nem kevesebb mint 20 millió belga frankot, körülbelül 260 millió magyar koronát jegyzett, utána következett Antwerpen városa és egész sora a keresztény előkelőségeknek. Az új templom a város legnagyobb erén emelkedik és külsőségeiben is Antwerpen legszebb, legimpozánsabb épületeinek egyike. A király megígérte, hogy a felavatási ünnepségekben személyesen részt fog venni.

(Rendőrok zsidósága.) Élénk feltűnést és kínos hatást kellett a liberális lapoknak ama híradása, hogy egy szakasz próbarendőr az Angyalföldön a gyakorló tere rendkívül izléstelen nótákkal vonult ki. A nótában arra kérték a rend és a törvény jövendő őrei a kapitány urukat, „hogy adjon egynehány zsidót nekik, hadd egyék meg ebédre.“ Ha a nóta szövegét külföldön elolvassák, biztosan azt mondanák, hogy ez a „kanibálizmus“ egyik megnyil-

vánulása. Ha történetesen ilyen motívum egy zsidó dalban fordulna elő, a fajvédők legott megállapítanák a zsidók és a négerök közötti rokonságot az emberevés tekintetében. Mi nem régi kulturtörténeti csökevényeket keresünk e nótákban, hanem a jelen szomorú tükrét látjuk benne. Az ellenforradalom hetedik esztendejében még mindig zsidó-pástéfomra uszítják az összes polgárok adójából fentartott rendőrségi intézménynél elhelyezkedést kérőket, a faluból feljött parasztleányokat? Milyen fogalmaik lesznek a polgári egyenlőségről és jogokról? A lapok felzudulása és egyes városi törvényhatósági tagok közbenjárása a nóták beszüntetését eredményezte. Milyen szomorú ez a körülmény is! Eszünkbe jut Rabban Jochanan ben Zakkaj híres mondása: „אי לי אם אומר ואי לי אם לא אומר“, „Jaj nekem, ha mondom, és jaj nekem, ha nem mondom.“ Hiszen szép, hogy beszüntették az izléstelen antiszemita nótát. De ki botránkozott meg rajta? A környék keresztény intelligenciája, a magyar középosztály? Szó sincs róla! Zsidó hírlapírók és zsidó városatyák. Baj így, és baj úgy. Baj, ha tovább énekelheték volna, és baj, hogy csak a zsidók intervenciójára szüntették be. Az egész incidensnek tartalmát az ösöknök keserű tapasztalata már régen beszorította egyetlen szóba: *Gólesz.*

(Ujabb pénzüsszegek oroszországi földművesek részére.) Mint Moszkvából jelentik, a zsidó földművesek telepítésére rendszeresített kormánybizottság újabb 665 ezer aranyrubelt folyósított zsidó földművesek megtelepítése céljára. Ebből az összegből 500 családot Krivojrog kerületben, számos családot Fehéroroszországban, Krimában és Ukrajnában, néhányat pedig a Kaukázusban telepítenek meg.

(Magyar külügyminiszter román állampolgársága.) Gróf Bánffy Miklós volt külügyminiszter, román állampolgár lett s még a legsovénabb magyar lapok is elégtellel közölték, hogy a gróf a romániai magyar párt élén küzdeni fog a magyarság érdekeiért. A román állam viszont elismeri, hogy lehet va-

laki hűséges állampolgár, ha magyar is. — Az eset kapcsán elgondolkozunk ma, mi lett volna, ha történetesen egy zsidó vallású állami funkcionárius tette volna meg e lépést? Hangzottak volna e berkek a zsidó „hazaárulás“ kiállításától! Ezek után azt kívánnók, hogy bár a magyar társadalom egy része a román államtól megtanulná azt, hogy ha lehet a magyar hűséges román, akkor hűséges, odaadó magyar lehet a — zsidó is.

(Ujabb temető gyalázások Németországban.) A német anlizemizmusz nem elégszik meg azzal, hogy az élő zsidókat üldözi, hanem kitölti alávaló nemtelen bosszuját a halott zsidókon is, Oly gazság ez, aminek jellemzésére nincs jelző. Az eddigi temető gyalázások után két újabb esetről kaptunk hírt, hogy elállatiasodott emberek benyomultak zsidó temetőbe és megszenstelenítették a halottak nyugalmanak szolgáló helyet. *Kalliesban* Stettin mellett, két muzsikusz behatolt az zsidó temetőbe az egész sor sarkövet döntött ki és tört darabokra. Egy munkás, aki a közelben lakik, feismerte a tetteseket s így módjában volt a hitközség elnökségének bünvádi feljelentést tenni a két ripők ellen. — A másik eset *Pflaumloch* községben történt, ahol száz évvel ezelőtől még ötven zsidó család lakott, de ma már egyetlen zsidó sem lakik a helységben. Ennek temetőjét 11—14 éves tanulók gyalázták meg. Előbb kitépték a sírokon tenyésző örök zöldet, azután nekiesetek a már omladozó sarköveknek is és részint kidöntötték, részint darabokra zúzták a mohos emlékeket. Milyen erkölcsöket várjunk ezektől a kölyköktől, ha majd felnőnek, mikor már ilyen zsenge korban is a lelki romlottságnak ekkora fokát tanúsítják?

(A „zsidómentes“ Borkum.) Van Németországban egy fürdőhely, Borkum a neve. Milyen nyavalyákra nyújt gyógyulást, pontosan nem mondhatjuk meg, de hogy az antiszemizmusz nevével lelki nyavalyát nem gyógyítja meg, arról meggyőződhetünk egy levélből, mit a fürdő igazgatósága egy szabadelvű lap egyik olvasójához intézett. Ez az

olvasó t. i. prospektust kapott a fürdő-igazgatóságtól, mely prospektusban az van, hogy Borkum, mint fürdőhely, mindenkinek gyógyulást és nyugalmat, üdülést biztosít. A prospektussal megtisztelt olvasó erre szerencsét kívánt a fürdő vezetőségének, hogy végre szakított azzal a legsötétebb középkorban való eljárásával, hogy a fürdőhelyre zsidót hem enged be, mert hiszen a „minderkii“ alatt zsidókat is kell érteni. Nosza, fogta magát a fürdőigazgatóság és levelet írt az illetőnek, kijelentve, hogy Borkum, mely ötvenéves fennállása alatt nem eresztett be zsidót a fürdőhelyre, ezután sem hajlanó azt „nem kívánatos külföldieknek és belföldieknek“ (értsd: zsidóknak) hozzáférhetővé tenni.

(Választások az amerikai zsidó-kongresszuson.) Kevesen tudják, hogy az amerikai zsinagógai községek (mert európai értelemben vett hitközségek ott uincsenek) három évről—három évre kongresszust választanak, mely az általánosabb érdekű zsidó ügyekkel foglalkozik. A legutolsó, 1923-ban megválasztott kongresszus mandátuma ez évi október havában jár le, ezért a kongresszus adminisztratív bizottsága most kiírta az új választásokat. Minden zsinagógai község egy-egy delegátust választ a kongresszushoz, a nagyobb községek aránylag többet, New-York városa pedig összesen 15 tagot választ. Az új kongresszus ez évi október havában ül össze.

(Keren-hatorah szervezkedés Angliában.) Londonban a napokban az angol orthodoxia vezére konferenciára jöttek össze, hogy megbeszéljék az angolországi Keren-hatorah-akció megszervezését. A Keren-hatorah intézmény tudvalevőleg az Agudasz Jiszroel által létesített, célja: a tóra tanulásának erkölcsi és anyagi támogatása. Megjelentek Schönfeld főrabbi, továbbá Kirschner és Ferber rabbi, valamint az orthodoxia laikus vezető emberei közül Schiff, Landau, Goodmann, Frost, Turner, és mások. Mint a Keren-hatorah-közponf kiküldöttje Jakobsohn Wolf jelent meg Hamburgból, aki a Keren-hatorah fejlődéséről elő-

adást tartott. A konferencia végül is végrehajtóbizottságot választott, melynek tagjai lettek; Kahn elnök, Kirschner rabbi alelnök, valamint Preszmann, Frost, Schiff, Weil és Goodmann.

(A beteg francia frank körül.) Minden újságolvasó tudja, hogy a francia frank bizony nagyon beteg, mert következetesen romlik az értéke. A francia hazafiak minden lehető elkövetnek, hogy a beteg frankot valami uton-módon meggyógyítsák és ehhez az akcióhoz csatlakoznak most a francia zsidók is. Kezdeményezője ennek a hazafias lépésnek Franciaország fő-rabbija, Levi Izrael, aki mint a franktámogató bizottság tagja legutóbb beszédet mondott a hitközségi képviselőtestületben és felszólította az egész francia zsidóságot, hogy a franktámogató akcióhoz csatlakozzanak. Levi főrabbi beszédét kifüggesztették Franciaország valamennyi zsidó templomában.

(Hivatalos antiszemizmusz Ausztriában.) Bécsből írják nekünk, hogy az osztrák mezőgazdasági hatóság rendszeresen megtagadja zsidó földvásárlások telekönnyvezését még akkor is, ha a föld eladója is zsidó. Továbbá, minden zsidótól, aki földet vesz oly célra, hogy azt maga művelje, mezőgazdai képzés kimutatását követelik, jöllehet erre semmiféle tételes törvény nincs. Eddig csak egyetlen esetben történt, hogy felebbezés folytán a felsőbb hatóság megváltoztatta az elsőfoku hatóságok megtagadó végzését, ezek ehát továbbra is a legnagyobb nehézségeket okozzák a zsidó földvásárlóknak.

(A lengyel inségek segélyezése.) A lengyelországi zsidók borzasztó helyzete, melyről lapunkban is többszörösen hírt adtunk, gyors akcióra készítette a külföldet. És egyszerre két világreszből is érkezik segítség, Amerikából, New-Yorkból és Londonból. Az amerikai Joint Distribution Committee elnöke sürgönyileg értesítette Varsót, hogy a Joint már a folyó április havára is 75 ezer dollárt juttat általános zsidó jétékony célra, ebből 25 ezer dollárt pedig speciálisan gyermekek felségélyezésére, közölve sürgönyében azt is, hogy május havában ugyanennyit fog átutalni, juniustól fogva pedig rendszeres segélyben fogja részesíteni a nyomorral küzdő lengyel zsidókat. — Londonban is megindult a segélyakció. — A „Jewish War Victims Fund“ (A háboru zsidó áldozatainak segélyalapja) a napokban gyűlést tartott és elhatározta, hogy első segélyül nyomorban 5000 angol fontot bocsát rendelkezésre Varsónak, a zsidó inségek közt való szétosztásra. Ennek példáját követte a lengyel és ukrán zsidóknak angolországi egycsült szervezete is, amennyiben ugyanerre a célra 3000 fontot utalt át.

(Pótlék rabbi hátramaradottjai részére.) Hirt adtunk volt róla, hogy a orosz állami költségvetés 250 ezer arany-

inarkás tételt állított be porosz rabbi hátramaradottjainak segélyezésére. Mint most értesülünk, a porosz népoktatás-, tudomány- és művészetügyi miniszter rendeletet bocsátott ki, mely visszavonásig ennek a miniszteriumnak költségvetése terhére ugyancsak rabbi hátramaradottjainak támogatására 15.000 aranyárka pótléket rendszeresít. Vajjon állandósul-e ez a segély, most még nem tudni; egyelőre „visszavonásig” folyósítja a rendelet a 15000 aranyárka évi segélyt.

(Zsidók a francia főhivatalokban.) Mint Párisból jelentik, Strauss René Raoul, aki eddig mint egy francia megye prefektje (főispán) működött, most a felszabadított területek minisztériumába mint *másod-államtitkár* kapott meghívást. *Lipmann Lucian* főmérnök pedig a francia közmunkaügyi miniszterium *nemzetvédelmi ügyosztályának vezetőjé* lett. Mindkettő zsidó.

(Ásatások Palesztinában.) Dr. Sellin, a berlini egyetemen az őszötvetségi teológia ordnáriusa, most Palesztinában ásatásokat rendez és mindenekelőtt a régi Sichem városa *שכם* szabaddá tételéhez fogott hozzá. Az ásatások már az első hetekben is szép eredményre vezettek; a város ősrégi falai, melyek még a rendes időszámítás előtti második évezredből származnak, nagyrészt szabadra vannak téve, ezenfelül találtak még sok egyes dolgot, mint például egy zsidó házi oltárt, továbbá egy bálvány (Asarte-) szobrot, kancsákat arameus felírással és az ókori kerámia több produktumát is. Az ásatásokat őszig szakadatlanul folytatni fogják.

(A frankfurti orth. hitközség évi jelentéséből.) A Majna melletti frankfurtban fennálló „Israelischen Religionsgenossenschaft” nevű orth. (Breuer-féle) hitközség most adta ki évi jelentését az elmúlt esztendőről, Ebben kiemeli, hogy a legnagyobb súlyt az ifjúság vallásos nevelésére helyezi és örömmel megállapítja, hogy a szülők részvétele az iskolák eme ténykedésében folyton növekszik. [A vallásos nevelés érdekében a hitközséghez oly közelálló „Zsidó Népisola” külön délutáni kurzusokat rendszeresített és négyszer

hetenként, minden délután három órán át chümesch és rásit, azután tnächt, misnát és gemorót tanít. Ezek a külön kurzusok nagyon népszerűek és tömegesen keresik fel azokat a tanulók. A jelentés kiemeli még azt is, hogy ebben az iskolában az utolsó évben 371 gyerek tanult. Folytatása ennek az iskolának a hitközség által fenntartott jesiva, mely a rabbi és az oktatók fáradhatatlan vezetése alatt oly fejlődési fokot ért el, hogy ma egész Németországban nincs párja. A jesiva alsó évfolyamait, az úgynevezelt jesiva ktánót 150, a tulajdonképeni jesivát pedig 64 tanuló látogatta, köztük 24 a fent nevezett iskolából kikerült növendék.

(Adomány.) A „Budapesti Gemilasz Cheszed-alap” javára újabban Mautner Henrik ur (Budapest) 5 millió koronát adományozott. A nagy-lelkű adományért ezúton is hálás köszönetet mond: *az Elnökség.*

(A tejhamisítása.) Vannak, valóságosság tekintetében gyöngén álló zsidók, akik tulzásnak tekintik azt az előírást, hogy hithű zsidó csak olyan tejet fogyasszon, melynek fejszenél hithű zsidó felügyelt. Hogy ez az előírás nem tulzás, bizonyítja két tejhamisítási pör, melyet legutóbb Bécsben tárgyaltak és melynél kiderült, hogy a termelők a tejet lefőlőzték, az így előállott zsirhiányt pedig *olvasztott marhafaggyuval* pótolták.

(Amerikai chaszidim a szadagorai kolóniáért.) Bécsből jelegtik a „Zsidó Ujságnak: A háború óta Bécsben élő szadagorai rebbe hívei megtudták, hogy Palesztinában szadagorai chaszidim kolóniája van alakulóban. Ezért levélben arra kérték a rebbét, fordulna Amerikában, különösen New-York-élő híveihez, hogy támogatásukkal ezek is mozdítsák elő a palesztinai

kolónia létesítését. A rebbe készségesen eleget tett a kérelemnek, meleghangú felhívást intézett amerikai híveihez és arra buzdította őket, hogy Palesztina és különösen a Keren Hajeszod érdekében dolgozzanak.

(Az olasz zsidóság története.) Olaszországban bizottság alakult, mely meg akarja írni az olasz zsidók egyetemes történetét és könyvben ki is adatni. A nevezett bizottság most felhívást intézett a világ valamennyi zsidó tudományos és kulturális egyesületéhez, hogy az olasz zsidóság történetére vonatkozó könyveket és okiratokat neki feldolgozás céljából érndekezésére bocsássák,

(Elfogulatlan keresztény pap.) Rey, genfi ádventista lelkész, egyházának templomában mult héten fölötté filozemita társadalmi szónoklatot mondott. Nemcsak arra intette híveit, hogy ne legyenek antiszemiták, hanem felsorakoztatva a zsidók jó tulajdonságait, arra buzdította hallgatóit, hogy kövessék a zsidók jó példadását.

(A zsidók nemzetközi helyzete.) Londonból jelentik: A Joint Foreign Committee legutolsó ülésén Goldschmid Avigdor a zsidók nemzetközi helyzetéről referált és mindenekelőtt örömmel hangsúlyozta, hogy Norvégiában visszavonták azt a törvényjavaslatot, mely a rituális állatvágás megtiltását célozta. A törvényjavaslat visszavonása leginkább a Committee közbenjárására történt. Ami a damaszkuszi zsidóságot illeti, megállapítja a jelentés, hogy az ottani hitközség igen nehéz helyzetben van s hogy körülbelül 250 zsidó család nyilvános támogatásra szorul. De még ennél is ijesztőbb mérvű a lengyel zsidók helyzete; ezek nagyobb része oly nyomorban él, hogy egész Európában nincs hozzá fogható. Dr. Reich Leon lengyel sejm-képviselő, aki a Committee ülésén jelen volt, hosszabb beszédben az angol zsidók jószívűségére és hathatós támogatására appellált. Ami végül a romániai zsidók helyzetét illeti, megállapítja a jelentés, hogy az új kormány ugyan sok jót ígér a felekezeti kisebbségeknek, de

tekintettel arra, hogy minisztere, Goga Oktavián, kimondott antiszemita, mindenesetre be kell várni, mit hoz a jövő.

Családi hírek.

Lag-bo'omer délután 4 órakor tartja eskővőjét *Balassagyarmaton* Jechiel Mordchai Spitzer, a szepes-olaszi főrabbi fia, *Deutsch József* balassagyarmati főrabbi leányával, Rachellal.

Ros-chodes ijkakor tartotta eljegyzését Bloenheim Simon rabbijelölt, régi híres családnak sarja, Nyiregyházáról, Kohn Farkas főrabbi leányával, Dinával. Az eljegyzési ünnepély, melyen a hitközség színe, java megjelent, impozáns keretek között folyt le. Az ünnepnek előjátékban emelték a csornai főrabbi és a jelenlevő beledi főrabbi „magidesz” szónoklatát. A főrabbi után a völegény tartott egy remekül felépített „charifesz” beszédet, melyvel rendkívüli talmud-tudásának fényes lanujelét adta.

Naxos hercege.

(Folyt. a mult számból.)

Állandóan kegyeltje volt a szultánnak és mikor Soliman 1566-ban meghalt, kegyeltje maradt utódjának, második Selim szultánnak, annyira, hogy ez Naxos uralkodó hercegének nevezte ki és még tizenegy kisebb szigetet is adományozott neki.

Nászi, mint Naxos hercege, itt teljesen függetlenül uralkodott volna, csupán évi 14 000 arany hűbérfizetésre volt kötelezve, de Nászi csak helyettesel kormányoztatta Naxost, ő maga pedig a török fővárosban maradt és kitűnő diplomáciai szolgálatokat tett uralkodójának. Ez olyan hálás is volt, hogy — mert Franciaország vonakodott megfizetni Nászinak az annakidején kölcsönkapott 150 ezer scudot, — külön követet küldött oda és erőlesen követelte a kölcsön visszafizetését. Franciaország tagadó választ adván, a szultán megette hogy valamennyi francia kereskedelmi hajót, mely akkor Konstantinápoly kikötőjében horgonyzott, elkoboztatott s így Franciaország mégis kénytelen volt fizetni.

Nászi, Naxos hercege, tagja volt a konstantinápolyi haditanácsnak. Befolyását it arra érvényesítette, hogy a szultánt a Velence ellen megindítandó háborúnak is megnyerte. Lángoló szavakkal esetelte annak szükségességét, hogy Törökország vegye vissza Velencétől az annak hatalmába került Cyprus szigetét, mert a török világuralomnak erre a fontos szigetre föltétlen szüksége van.

A szultán meg is üzent Velencének a háborút és így szólt Nászihoz:

— Ha Cyprus az enyém lesz, te leszel annak királya.

A háború egy évig tartott és Törökország győzelmével végződött; Cyprus megint török lett és ha csak a szultánól mult volna, Nászi mindenesetre megtesz

Cyprus királyának, csak hogy ez ellen más hatalmas befolyások is érvényesültek, főleg a nagyvezír, aki szenvedélyesen gyűlölte Nászit. A cyprusi királyságból tehát nem lett semmi.

Nászi mindamellett továbbra is hű maradt uralkodójához, csak mikor ez meghalt, ő is visszavonult a magánéletbe; távol tartotta magát az országos politikától és csak a zsidó közügyeknek élt. Tánogatta a zsidó tudósokat, tóra-tanintézeteket alapított és szenvedélyesen gyűjtött régi zsidó kéziratokat, hogy el ne kallódjanak. Háza állandó gyűlékező helye volt az ország rabbijainak, akikkel don Nászi mindig tudományos társalgást folytatott. Irodalmi téren is működött, de amit írt, elveszett. Csupán egy disputáció maradt meg, amelyben védelmébe veszi a talmudot és a talmudi zsidóságot.

1579 augusztus 21-én 64 éves korban halt meg az érdekes ember; egyetlen leánya már korábban halt meg, de felesége, Reyna hercegnő, husz évvel túlélte férjét.

Pártfogoltja között legnevezetesebb R. József Karo, a Sulchán Aruch szerzője, Mosé Almosnino több héber *מאמין בה תפלה לשינה* és spanyol munkáját neki dedikálta, R. Jiczchok Onkeiro kiadott egy *בן בורת יוסף* című művet, mely a Tórát filozófiai szempontból igazolja. E könyv a nászi egy spanyol nyelvű értekezésének átdolgozása.

Rejtvény.

— Drechsler Dezső, Szendrő, —

Három héber betű.

(בראשי החרוות דוד דרעקסלער.)

דברת שלש אותיות במלתי המצוא
ואם תחלפו — מלים רבות תבראו:
דקות שבע שנים במצרים הייתי
דוד הווא מנה רבה הביתי
ראשית מלכותי על עיר של-הטאים
עלי יאמרו: אך זה מתוק אף נעים
כסול גם אויל כמו חבר מכירתי
ספק השנה וספק וים הנני
לצד כל דבר וכל גוף נמצאתי
על עסקנותה בשמי נקראתי
רבותי! כמוני עוד שלש פעמים
הישו הוסיפו לי — ואזהרה תמים!

(Hárombetűs fogalmat találtak énbenem, de, hajösszekeverték, sok szót alkotok belőlem Hétévi nyomorusága voltam Egyiptomnak, azon nemzedéket nagy bajjal sújtottam, hajdan bünök városában uralkodtam, nevémen hívják az édest kellemet, a buta és balga pajtásaként ösmer, választal vagyok és éj nap között, minden tárgy

oldalán ott találsz, egy kiválasztott néprólám nevezetett el. Uraim! csak mennyiségem hármszorosát tegyétek hozzám s máris egész leszek!)

A megfejtést keddig beküldő előfizetők neveit jövő számunkban közöljük.

Szerkesztői üzenetek.

K. J. TISZAFÜRED. Mivel az idén Lagbeomer vasárnapra esik, a nyíratkozás a megelőző pénteken szokásos. Ön azt kérdi, hogy szabad-e mindkét napon nyíratkozni? Nem! Mert az Omerben 33 nap tilos a nyíratkozás. (Tulajdonképen csak 31, mivel Lagbeomer napja, valamint Szivan hó harmadika, amelyen már szabad a nyíratkozás, bele vannak számítva a 33-ba *למנוחת היום ככולו*) Ha tehát valaki mindkét napon nyíratkozna, úgy hiányozna az említett napok számából. Sőt, véleményünk szerint, jelen esetben *משום לא התנדדו* csakis pénteken szabad, de vasárnap még annak sem, aki pénteken azt elmulasztotta. — F. D. MAKÓ. Sziveskedjék kérelmével az Orth. Közd. Irodához, Budapest, VI., Eötvös-u. 19, fordulni. — RECHNITZER LIPÓT, SZFPETK. 1899. december 25-ike, a zsinagogai évszámítás szerint 5654. tévész 19. volt. — G. CSENGER. Főszerkesztőnk, sajnós, még mindig nem enyhült betegsége folytán akadályozva van jelenidőnk segélyt szerezni. Talán majd később. — St. EDE, SZOMBATHELY. Igazán nem értjük, mi kifogásolni valója van az ön által említett 2 cikkünk ellen? Valóban nem lehet mindenki szája ize szerint írni, hisz már a talmud mondja! *כשב שאין סרצופיהן דומות זו לזו כך דיעותיהן אינן שוות*. — „CHESKELLE” B.-GYARMAT. Mai számunk részére sajnós, elkésve érkezett.

Naptár.

שבת פרשת אמור יז אייר.

szombat kezdete (Bpest): 6 óra 45 p.
szombat kimenetele „ : 7 „ 30 „
Vasárnap kezdete

**Becsületbeli kérdése
a magyar
orthodoxiának a
Zsidó Ujság
megerősítése.**

A szerkesztő betegsége folytán szerkesztését
felelős: Groszberg Jenő.

BARBIEN

illatos késnélküli

Borotválópor

mindenkit meghódított. Szállítás postacsomagokban

Barbien Vegyipar, Budapest, Nagydíófa-ucca 5.

Bosztanai.

Történelmi regény. Irta: Dr. Lehmann M. — Fordította: Eckstein Jenő.

(26. folytatás.)

Midőn Mohamed követe beszédét befejezte, általános jajkiáltásban törtek ki. A jajveszéklés közben nem figyelték meg, hogy két idegen jött közéjük. Bosztanai és Achai voltak azok.

„Testvérek“, szolt Barak a wadilkorai zsidók főnöke, „vonuljunk el innen mint kainuka törzsbeli testvéreink. Hagyjuk hátra vagyonunkat, de I-tenünket és szent vallásunkat ne cseréljük fel.“

„De hova forduljunk“ szolt Telek, törzsének egyik előkelő férfia. I-ten haragját bocsájtotta Jákob nemzetiségére. Mindenütt üldözik és gyilkolják Izráél fiait. A római császár esküdt ellensége a zsidóknak. A perzsa király megölette Dávid utolsó sarját, Bosztanait. Mire várunk még? Dávid házából való megváltóra? Dávid fénye kialudt. Tehát ismerjük el Mohamedet és lakjunk továbbra is itt békében és boldogságban.“

Haloiti csönd követte Telek beszédét. Senki sem akart belegeyezni, senki sem mert ellentmondani.

„Honnan tudod, hogy Bosztanait, az utolsó dávidunokát megölték?“ kérdé végre Barak.

„Egyik barátom a perzsa királyi fővárosban volt, midőn Bosztanai egy zsidó hajadont védve a perzsa trónörökös vérét ontotta, amiért halálra ítélték őt“, válaszolá Telek.

Ekkor Bosztanai előlépett és így szolt:

„Engedjétek meg nekem, ki köztetek idegen, de törzs- és hitsorsosotok vagyok, hogy egy kérdést intézzek ezen férfihoz. Barátod tanuja volt Bosztanai kivégeztetésének?“

„Nem“ válaszolá Telek, „ő azonban utazott el a fővárosból melyen a hét perzsa fejedelemből álló magas tanács a halálos ítéletet kimondotta.“

„Nos testvéreim, ezen halálos ítéletet nem hajtották végre. I-ten csodálatos módon megmentette Dávid szolgájának utolsó sarját, Bosztanai él, én magam vagyok Bosztanai!“

Midőn Bosztanai így szolt, Barak, a főnök hozzá lépett megölelte őt és a jelenlevő férfiak örömkialtásban törtek ki.

„Hála neked, Izráél őrzője, hogy nem hagyta kioltani Dávid fényét!“

Telek azonban fejét csóválta és így szolt:

„Hogyan tudod bebizonyítani, hogy Bosztanai vagy?“

„Kérek-e tőletek valamit, hogy bizonyítékra volna szükségem?“ válaszolá Bosztanai. A Tigris és az Eufrát partjainál százezernyi hitsorsosunk él, kik mindnyájan ismernek engem. De ha bizonyítékokra van szükségtek, küldjétek hozzám írástudókat és intézettek kérdéseket hozzám. Feleleteim majd bebizonyítják, hogy unokája és tanítványa vagyok Kafnai gaónnak.“

„Jól van!“ válaszolá Telek. „Bizunk benned. Tudsz-e azonban segíteni rajtunk nyomorult helyzetünkben? Milyen tanácsot adsz nekünk?“

„Testvéreim a következő tanácsot adom: Tartsatok ki atyáink I-tenénél és ne felejtsetek el anyáink tanításait!“

„Tehát szegényen és nyomorultan vándoroljunk az idegenben, nem tudva, hogy hova forduljunk, hogy hol találunk menedéket? Legyünk szemtanúi, hogy miként pusztulnak el asszonyaink és gyermekeink az éhségtől és a betegségektől?“ kérdé Telek.

„I-ten mentsen meg attól benne teket“ válaszolá Bosztanai.

„Akkor tehát meg kell halnunk, vagy el kell ismernünk Mohamedet“ kiáltá Telek hevesen.

„Testvéreim, van még egy más megoldás is. Küldjétek követséget Mohamedhez és kérjétek meg őt, hogy hagyjon benneteket békében lakóhelyeiteken megmaradni?“

„Ennek sem lesz semmi eredménye. Ezt már sok hitsorsosunk megkíséreljéte de hasztalanul“ válaszolá Barak.

„És mégis kíséreljétek meg!“ inté őket Bosztanai. „Én is csatlakozom ezen küldöttséghez. Talán a min-

denható I-ten segítséget fog nektek majd küldeni általam.“

Elhatározták, hogy megfogadják Bosztanai tanácsát. Barak, Telek és Dávid unokája fogják megkísérelni, hogy a vallásalapító kemény szívét megpuhítsák.

Bosztanai Arábiában való tartózkodása alatt a legpontosabb értesítéseket szerezte be Mohamed viszonyai és gondolkodásának módja felől. A kapott tudósításokra építette tervét, nemcsak a még Arábiában lakó zsidókat akarta megmenteni, hanem az Izlam, a zsidók és a zsidóság között továbbra is jó viszonyt létrehozni.

Ezen tervének keresztülvitelére, Bosztanai megbizta Achait, hogy Medinába utazzon, mielőtt ő utra kel.

XXII.

Mint már említettük Mohamed sem írni sem olvasni nem tudott. És mivel azon időben kevés arab értett az írástudás mesterségéhez, a próféta egy zsidó titkárt tartott, névszerint Ibráhimot. Hozzá fordult Achai, midőn Medinába megérkezett.

„Achai a nevem“ mondta Ibráhimnak, „persze zsidó vagyok, barátja és tanulótlarsa Bosztanai hercegnek.“

„Annak a Bosztanainak, kit Kosroes király kivégeztetett?“

„A hír téged is megcsalt, mint sok mást. Bosztanai él és néhány nap múlva itt lesz. De mondd, Ibráhim, ki állandóan Mohamed közelében vagy, miért nem pártfogoltad jobban hitsorsosaidat? Miért nézted ölbe tett kezekkel, hogy Mohamed részint le-mészároltatta részint elützte őket.“

„Nem ismered idegen, Mohamedet, ha úgy beszélsz. Ő hajthatatlan, hányszor könyörögtem irgalomért, de bosszuálló szive, fanatizmussal telt lelkülete nem ismer irgalmat!“

„Tehát segítségemre lennél, ha segíthetnél?“

„Szívvel lélekkel!“

„Ugy eszközölj ki részemre, Kafyánál, a próféta hitvesénél egy beszélgetést, kiről a hír azt mondja, hogy szívében zsidó maradt!“

„Mit gondolsz, idegen! Könnyeb-

Pályázat.

Minden szó egyszeri beiktatása 2000, vastagon szedett betűkből 4000 korona Pályázatok felvételnek: Slp-ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő.

Orth. Israelitische Kultusgemeindevorstand
Kosice (Kaschau) Tschechoslovakei

Prot. Nr. 24 26

Kundmachung.

Die Kaschauer Orthodox Israelitische Gemeinde sucht einen Schochet und Bodek mit erstklassige Qualifikationen, der zugleich vorzüglicher Baal-Tefilah ist.

Bewerber haben einzusenden: 1. Abschrift der Kabolos oder sonstige Dokumente, 2. Ausweis über den Familienstand 3. wie auch etwaige Gehaltsansprüche, resp. einen Ausweis über bisherige Einkommen.

Zu Probevorträgen nur Berufene zugelassen und die Reisespesen auch nur Berufenen vergütet.

Adresse: Orth. Isr. Gemeinde Kosice (Tschechoslovakei) Glockengasse Nr. 5.

Kaschau. Issrü-Chag Pesach 5686.

Präses

Simon Scharmann m. p.

Sekretär

Ludwig Wisenberg m. p.

Hévízfürdői orth. **בשר** vendéglő részére keresek május hó 25-ikére egy **שוחט ומכיר** kinek 3 orth. rabbitól kabóloja van. Fizetés megegyezés szerint. Mandel Budapest, VII., Garay-utca 48. Utiköltséget csak az akceptálnak térítem meg.

Butorolcsóság

Egyszerű és műbutorokban hálók, ebédlők, szalóngarnitúrák, matraczok, sezlónok, konyhaberendezés.

RÉSZLETRE IS!

Klein D. Kisdiófa-u. 16.

Megnyílt ismét a régen bevált

Orth. **בשר** paksi konyha.

Ujabb berendezett étterem és háló szobák vendégeim részére egész Pansio a legolcsóbb árban csak nálam kapható. Iskolás gyermekek részére szintén teljes ellátást a legjutányosabb árban vállalom

Löwenwirt Vilmos a paksi konyha tulajdonosa
Budakeszi, Kálvária-u. 14. Érdeklődni lehet: Király-utca 16. ill. udvar fszt. Étterem.

Tisztelettel értesitem az i. t. fürdővendégeket, hogy

HÉVIZFÜRDŐN

orth. **בשר** vendéglőmet

május hó végén megnyitom.

Teljes tisztelettel

MANDEL, BUDAPEST,

VII., GARAY UCCA 48.

Felvilágosítás ugyanott kapható.

Orth. **בשר** cégek Budapesten:

Borkereskedők.

UJ BORPINCE !!

Orth. **בשר**, kitünő hegyaljai és asztali, fehér és vörös borok legolcsóbb árban kaphatók.
Geczowits Vilmos Klauzál-tér 16.
Telefon: József 114-69.

Vendéglők:

FRÄNKEL-féle orth. **בשר** buffet és étterem reggeli, ozsonna, ebéd, vacsora, a legízletesebb házikoszt és süteménykülönlegességek.
Előfizetőknek étlap szerint a legméskéltőbb árban.
Budapest, VII., Rombach ucca 12.
Telefon: József 123-07.

A régi Blau vezet!

Orth. **בשר**

borokban, minőségben és árban.

Kitünő zamatu 10 fokos Fehér Asztali bor 12.000 korona.
Prima édeskés Egri vörös bor 14.000 korona

Azonkívül Hegyaljai borok, Szilvorium, Borecet, Borst.
Hitközségi alkalmazottaknak 10% árengedmény.

Blau Miksa borkereskedő

Budapest, VII. Dob ucca 32. sz

A budapesti autonom orthodox izraelita hitközség közleményei.

Hitközség irodahelyisége: VII., Dob-u. 35. (Községháza).

Hitközségünk rabbiságának felügyelete alatt állanak:

Hitközségi mézárszékek.

1. II., Margit-körut 7.
2. V., Só yom-utca 24.
3. VI. Szerecsen-utca 13.
4. VII., Wesselényi-utca 15.
5. VII., Kertész-utca 35.
6. VII., Hernád-utca 16.
7. VIII., Magdolna-utca 29.
8. IX., Tompa-utca 17/a.

Hitközségi tejelárusítás.

1. V., Sólyom-utca 24.
2. VII., Dob-utca 35.
3. VII., Wesselényi-utca 18.
4. VIII., Magdolna-utca 29.

Hitközségi baromfivágóhelyek,

1. II., Margit-körut 7.

Hitközségi intézmények.

Rituális fürdők. (Mikwa)

1. Rácfürdő: I., Hadnagy-utca 8-10
2. Köruti fürdő: VII., Erzsébet-körut 49.
3. VIII., Magdolna-utca 29.

Templomok.

- 1., III., Zsigmond-utca 74.
2. VII., Kazinczy-utca 29-31.
3. VII., Király-utca 1.
4. IX., Tompa-utca 17/a.

ZSIDÓ ÚJSÁG

A MAGYAR ORTHODOX ZSIDÓSÁG HETILAPJA • MEGJELNIK HETENKINT EGYSZER

Szerkesztőség és kiadóhivatal: BUDAPEST, VII., SIP UCCA 10. TELEFON: József 125-90.	Felölts szerkesztő és kiadótulajdonos: GROSZBERG LIPÓT	ELŐFIZETESI DIJ: 1 EVRE K 240.000 " " 1/2 " K 120.000 " " 1/4 " K 60.000 Postachequekonto szám: 50.791.
---	---	--

FIGYELEM!
Legjobb bevásárló forrás **héber könyvekben**
חמשים מחזורים סודרים ספרי
אגדה ספרי מוסר
és nagy választék mindenféle מלותים
מלותים בידקלי-ban és vállalom מלותים
ok tisztítását.
Nagy raktáram van, pozsonyi és komot-
sapkákban, melyek báronyból és se-
lyemből készülnek. Mindezek legjutá-
nyosabb áron kaphatók.
GRÜNFELD SALAMON
ROMBACH UCCA 14,
Vidéki rendelések postán küldetnek.

Hausen-féle lakástakarítási vállalat
Dob-u. 34. I. em. Telefon: J 126-75.
Elvállal lakástakarítást, ablaktisztítást,
padlóberendezést, fűregéztést.
Továbbá üzletek, irodák, klubok, szálló-
dak, kórházak állandó rendbentartását
legelősebb áron — Szombaton zárva
— Alapítva 1909-ban. —

Ezüst evőeszközök, díszítá-
gyak, gyertyatartók,
כלי קרדש Menorék
dus választékban gyári áron kaphatók.
SCHLEIFER EZÜSTÁRU GYÁR
VII., KAZINCZY UCCA 14.
TELEFON: JÓZSEF 136-25.

Tisztelettel értesítjük vevőinket, hogy
megkezdttük a pesti orth. rabbinatus
hechserevel ellátott
כשר
KOKUSZ-SZAPPAN
gyártását. Kérjük szives
megrendeléseiket mielőbb
hozzánk juttatni. Tisztelettel
Hungária vegyészeti gyár, Budapest
IX. ker., Páva-uca. 7.

25 év óta fennálló
szigoruan orth. כשר
SZALÁMI, KOLBÁSZ
és mindennemű felvágottak napi
áron kaphatók
SCHWARCZ IGNÁCZ husfűstöltődjében
Miskolc, Telegdi-u. 3.

WEISZ MÓR
„MICHJO” orthodox כשר „MICHJO”
keksz-, kétszersült- és teasütemény-gyára
Budapest, VII., Dob ucca 22 szám.
Telefon: J. 123-65.
תחת השגחת בית דין צדק דמהל יראים בודאפסטה.
Vidéki rendelések minden mennyiségben azonnal eszközöltetnek.

Sirkövek
מצבות
Adler J. sirkórártárában
Budapest, VII., Károly-körut 7
Szombat és ünnepnap zárva.

Hirdetése a
„Zsidó Ujság”-ban
eredményre vezet!

PANETH-féle
orth. כשר
SZALÁMIGYÁR
DEBRECEN
Ajánlja elismerten legjobb szalámi,
fűstöltés és virstli gyártmányait a
legelősebb napi árok mellett.
Szétküldés postacsomagokban.
Cim Paneth, szalámigyár Debrecen.
Telefon: 7-22.

Apróhirdetés.
Hirdetési díjszabás: Minden szó egyszeri
beiktatása 1600, vastagon szedett betűkből
3200 korona. Álláskeresőknek 1000. Apró-
hirdetések felvétele: VII., Sip-utca 10. Jeli-
gés levelek kettős borítékban ugyanoda
intézendők. Apróhirdetések csak a díj elő-
zetes lefizetése mellett közölhetők.

Házasság.
ÜGYNÖK szorgalmas, keres vallásos zsidó
nőt, üzlettel, lakással, foglalkozással,
40-55 év körül. Cim vidékinek. Szerecsen
u. 11. l. 18. Friedmann urnál.

**Egy-két milliárd hozó-
mánnal, kimondott
szépség, urleány férhez
menne szombatot tartó
földbirtokoshoz. Ajánla-
tok Benedikt Jenő Szé-
kesiehérvár, küldendők.**

**Házasságot közveit, a
legelősebb orth. zsidó
családoknál bevezetve,
előnyös feltételek mellett.
Benedikt Jenő Székesie-
hérvár.**

FÉRJHEZ adnám esinos sikerült leányo-
mat olyan fiatalemberhez, — természetes
bocher. — kinek megfelelő jó hangja van.
Ha hajlandó metsző lenni, úgy kitanítom,
és addig míg megfelelő állást szerzek neki,
nálam kap kosztot. Hozomány 15-20 mil-
ió és butor. Reflektálók megkaphatják
címemei a kiadóhivatalban.

KERESEK vallásos, vidéki lehetőleg szőke,
de rendkívül szép 20-23 éves leányt, ki-
nek atyja kimondott talmud-chochem, fivé-
rei szintén talmud-tanulók, vagy tudók, ha-
tározottan szigorú vallásos családból való
jöhet számításba; egy jómódu, önálló, régi,
jó berendezett üzlettel bíró fiatalember ré-
szére, aki szintén szigoruan vallásos, és
üzleten kívül saját berendezett lakással és
felszereléssel rendelkezik. Hozomány fel-
tétlen szükséges, de annak mennyisége nem
fontos, lehet több, vagy kevesebb. Pályá-
zatok lehetőleg fényképpel ellátva „Ki-
mondott szépség” jellegre a kiadóhiva-
alba küldendők.

Állást keres.
MELAMED, nőtlen, az összes héber tan-
tárgyakat a legelőnyösebb oktatási és ne-
velési módszerrel tanítja. Perfekt magyar
német, elsődrendű képesítési és működési
bizonyítványokkal, sürgősen állást keres.
Elmegy háztartónak is. Legjobb sikerért
garantiát, közbenjárók dusan honorálatnak.
Ajánlatokat „Benfthóra” jellegre a kiadó-
hivatalba.

KÖNYVELESHEZ értő, borszakmában jár-
tas fiatalember vállalna mindenféle szakmá-
ban irodai, vagy hasonló munkát. Ajánlatok
„Szombaton tartó” jellegre a kiadóba
kéretnek.

NEVELŐ nőtlen, nagy gyakorlattal, per-
fekt magyar, német, héber, elmegy vidékre
a legnehezebb felfogású gyermekekhez is,
vagy előtagad bármilyen állást, hol szom-
batot tarthat. Ajánlatok „Vallásos” jeli-
gére a kiadóhivatalba kéretnek.

KÖNYVELESHEZ értő, perfekt magyar,
német és héber tudással, intelligens csalá-
dából származó 17 éves fiú elmenne vi-
déki fakereskedésbe, ahol a faszakmát el-
sajálthatná, s az irodai munkálatokban is
segédkezhetne teljes elhatásért. Szives mag-
kereséseket „Megbízható és szorgalmas”
jellegre e lap kiadóhivatalba kérek.

16 ÉVES gyakorlattal bíró rőtös rövidáru
segéd állást keres. Steinberg, Kiskunmappa.

Különléle.

ORTH. CSALÁDNAL fiatal fiú vagy leány
lakást kaphat olcsó áron. Esetleg kosztot
is. Moskovitz Jakabné VII. Jósika-u. 10
IV 38.

ÖZVEGY uriaszony elvállal 3-4 fiatal-
embert kvártélyra, esetleg kosztra is.
Schwarczné, Hajós-ucca 26.

10.000 és 20.000.

A háboru befejezése után általános igazsággá és sokszor idézett kijelentéssé lett Normann Angel-nek, az angol közgazdasági tudósnak ama megállapítása, hogy: rossz üzlet a háboru. Rossz üzlet volt a világháboru a győzőknek, rosszabb üzlet a legyőzötteknek és a maga szószerintiségében megvalósult a régi zsidó sóhaj כשרענות בא יעקב לעולם אין מרגיש בה תהלה אלא יעקב s mi hozzáfűzhetjük: legelőször s legtovább.

Nem akarunk ebben az összefüggésben az ukrainai nagy pogromokról beszélni, a melyekhez képest az egész zsidóságot megrendítő גזירות ת"ח a Chmelniczki-borzalom a XVII. században gyerekjáték volt. Nem akarunk megemlékezni most arról, hogy a bolsevista uralom alatt levő orosz zsidóság szellemi és anyagi összeomlása egy harmadik חורבן ירושלים Jeruzsálem-kataklizmával felér. Arról se essék szó, mint csaptak nagyra minden országban az antiszemitizmus hullámai, amelyek nem akarnak lecsendesedni, hiába bizonyítják oly fenkölt szellemek, mint a vitéz generálisból pacifistává lett báró Schönaich teszi a Neue Freie Presse mostani vasárnapi számában, hogy a zsidóellenesség nem egyéb, mint a hisztériás gyűlölet bünbak-keresése.

Ez alkalommal a zsidóság egy kis töredékének, a magyar zsidóságnak helyzetét nézzük. 10.000 zsidó katona hullott el a különböző frontokon. Megakadályozta-e ez a tény a zsidógyűlölő kurzus uralomrajutását? Nem lett-e inkább valóságos a költő siráma: „szabadság nem virul a holtak véreből”. De még súlyosabb és lesújtóbb az a vérvesztés, amelyről a Magyar Statisztikai Szemle legújabb száma ad hírt. A statisztikai hivatal közlönyének megállapítása szerint a háboru befejezése óta nem kevesebb mint 20.000 zsidó személy hagyta el a zsidó közösséget.

E megdöbbentő számnak fel kell rázni mindenkit, akiben él a zsidóság iránti szeretet. A rohamos kitérés mozgalomnak van sok ürügye, de igazi oka az, hogy a kitértek már kitérésük előtt csupán névleges zsidók voltak. Hiszen igaz például, hogy nagyon lesújtó, milyen nagy mértékben vettek részt felekezetenküli zsidók a bolsevista bürokráciában, de ez csak nem volt igazi ok a tömeges kitérésre? Mert volt-e már olasz katolikus, aki elhagyta volna az egyházat, mert Rinaldó Rinaldini és rablóbandája katolikus volt? — Óriási azoknak száma, akik vegyes házasság kötése után lettek hitehagyottak. Ez természetes következménye annak a nevelésnek, amely elképzelt zsidó családi életet ritualitás nélkül. Természetesen sokan állami hivatalok megtartásáért adták oda lelküket. Ez sem lehet másképpen olyan zsidóságnál, mely olyan pályára neveli gyermekeit, ahol a szombat szentségének megtartása lehetlenné van téve.

Ha a haza 10.000 halottja csak fokozza bennünk a haza iránti szeretetet, akkor a hit 20.000 halottja csak erősítse ama tudatunkat, hogy annál erősebben kell ragaszkodnunk az orthodox, a törvényeket megtartó pozitív zsidó, nemcsak hitközségi adófizetésben megnyilatkozó vallásossághoz. A bölcs király a gonoszságról azt mondja רבים הללים הפילה ועצומים כל הרוגיה „sok halottat ejtett, hatalmas a megöltjeink száma”. Ha kedvünk volna midrást költeni, mondhatnánk a „sok leölt” vonatkozik a 10.000-re, a „hatalmas szám” pedig a 20.000-re. De hát המדרש עיקר עיקר לא ne midrásról legyen szó, אלא המעשה, hanem a cselekedetről. A két megdöbbentő szám fokozza elhatározásunkat cselekedeteinknek a zsidóság törvényei alá való rendelésére. Ha a háboru járványát nem is tudjuk megszüntetni, a semad-epidémia ellen következetes törvényhűséggel folytassuk מלחמה לה a szent háborut.